

SVENSK BYGDEN

ORGAN FÖR FINLANDSSVENSKT BILDNINGARBETE

Nummer 2/2011 • Pris 2 e

**Biograferna
blir digitala**

**Mariehamns
litteraturdagar**

Carl Haglund

Finlandssvensk film

**Studentexamen viktigast för
svenskan i Finland**

**Den nya ekonomin: hur
konkurrera med gratis?**

Nr 2

April 2011
90 årgången

UTGIVARE

Svenska folkskolans vänner
www.sfv.fi

Svenskbygden utkommer med fem nummer år 2011. Utgivningsdatum och materialdagar:

Nr 1: 7.2 (utkommer 24.2)

Nr 2: 28.3 (utkommer 14.4)

Nr 3: 23.5 (utkommer 14.6)

Nr 4: 26.9 (utkommer 13.10)

Nr 5: 14.11 (utkommer 2.12)

REDAKTIONSRÅD

Ann-Mari Häggman ordförande,
Christina Flemming, Christoffer
Grönholm, Mikael Reuter, Lisbet
Ruth och Rabbe Sandelin.

REDAKTION

SFV, Annegatan 12,
00120 Helsingfors,
tel. 09-684 4570, fax 09-6844 5715.

sfv@sfv.fi • Vi finns på Facebook,
Twitter och YouTube.

Chefredaktör:

Christoffer Grönholm
christoffer.gronholm@sfv.fi

Redaktör & layout:

Rabbe Sandelin
rabbe.sandelin@sfv.fi
09-68445712

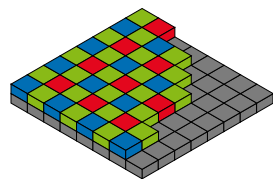

Pärm:

Finlandssvensk film är detta nummers tema. Pärbilden är från filmen Iris, som har premiär i september. Foto: Stefan Bremer

EKENÄS TRYCKERI AB

ISSN 0356-1755

Filmen blir digital. Vad betyder det för finlandssvensk film och ortsbioograferna? Filmtemat börjar på sid 11.

Byar försvinner från landskapskartan efter ett administrativt beslut. Läs Mia Aitokaris kolumn på sidan 43.

»Bokförlag och musikbolag kommer inte att försvinna. Men de behövs inte längre för att distribuera kopior, utan för att kanalisera användarnas intresse till intressanta artister och verk.»

TEKNOLOGIGURUN KEVIN KELLY, SIDAN 24

SFV:s ordförande Per-Edvin Persson: Studentexamen är det största problemet för svenskan i Finland.....	6
Finlandssvenskt filmcentrum	11
Filmjournalen är Finlands enda svenskspråkiga filmtidning	13
"Iris" blir en finlandssvensk film med alla mått mätt	14
Den digitala revolutionen	18
Europarlementariker Carl Haglund: Gränsöverskridande tv och digitalbio även på EU:s agenda	20
Den nya ekonomin på nätet; Hur konkurrera med gratis?	24
Studiecentralen-nytt.....	29
Mariehamns litteraturdagar	30
Calle Hård: Reportage med sting	38
Sitra utredde finländarnas förhållande till landsbygden.....	42
Byars vara eller icke vara i Nylands landskapsplan.....	43
Oscar Parland – Barndomens mångtydiga och gåtfulla värld.....	44
Pristagare, medaljörer och stipendiater vid SFV:s utdelningsfest....	54
Frida Jansson vann Caj Ehrstedts pris.....	57
Axxells studerande till final i Mästare-tävlingarna.....	58
Läsbiten	59

KORT

Nordiska ministerrådet utlyser 500 000 kronor till goda språkverktyg

Nordiska ministerrådet utlyser en tävling i utvecklandet av förslag till produkter som kan användas i Nordiska Ministerrådets satsning på att styrka barn och ungas förståelse av danska, norska och svenska i samtliga nordiska länder.

Unga i Norden har allt svårare att förstå varandras språk, trots en ökad aktivitet över gränserna. Därför lanserade Nordiska ministerrådet en språkkampanj år 2010, som kommer att pågå till slutet av år 2011. Språkkampanjen har som fokus att styrka nordiska barn och ungas förståelse av danska, norska och svenska. Detta bland annat genom att utveckla nya verktyg för lärare och andra som arbetar med barn och unga, verktyg som kan styrka språkförståelsen i dessa språk.

En av satsningarna under Språkkampanjen är den tävling som Nordiska ministerrådet nu utlyser. Man vill uppmana till skapandet av produkter som kan styrka barn och ungas förståelse av danska, norska och svenska. Med produkter menar man exempelvis undervisningsmetoder, undervisningsmaterial, kurser, film och teaterföreställningar för och med barn och unga samt media och medieproduktioner i bred bemärkelse, var språket är i fokus.

Prissumman ligger på 500 000 danska kronor för utveckling av en produkt. Ministerrådet uppmanar aktörer inom kultur- och utbildningsområdet samt forsknings- och innovationsområdet att delta i tävlingen. Produkterna skall vara attraktiva för barn och unga, av hög kvalitet samt bidra till att Språkkampanjens mål uppfylls.

Det kommer att utpekas en till två vinnare, som vardera tilldelas ett belopp på upp till 500 000 danska kronor för utveckling av en produkt.

Ansökningarna sänds i elektronisk form till sprog@norden.org.

Mera information om tävlingen, bedömningskriterier samt Nordisk Språkkampanjs mål, finner man på www.nordisksprakkampanj.org.

Sista ansökningsdag är 15 juni 2011.

Nordiska rådets litteraturpris firar 50 år

I år fyller Nordiska rådets litteraturpris ett halvt sekel och firar med ny hemsida, världsturné och sedvanlig prisutdelning. Litteraturpriset är ett av de tyngsta i Norden.

På den nya webbsidan kan intresserade läsa textutdrag, se bilder och filmklipp av de prisvinnande författarna samt jämföra statistik från det att priset började delas ut 1962 fram till nu.

Under året startar också en vandringsutställning för Nordiska rådets litteraturpris som under mars och april landar i Paris, Leipzig och Oslo.

Nordiska rådets litteraturpris Nordiska rådets litteraturpris har delats ut sedan 1962 till ett skönlitterärt verk som skrivits på ett av de nordiska språken. Det kan vara en roman, ett drama, en dikt-, en novell- eller en essäsamling som uppfyller höga litterära och konstnärliga krav. Avsikten med priset är att öka intresset för grannländernas litteratur och språk samt för den nordiska kulturgemenskapen.

Bevingade ord

Tala inte med mig om hur mycket du arbetar.

Berätta istället hur mycket du får gjort.

James Ling

Christoffer

GRÖNHOLM

Kanslichef, Svenska folkskolans vänner

Mellan jantelagen och kuriosakabinettet

TROTS FINLANDS TÄMLIGEN HELTÄCKANDE utbildningssystem verkar det ändå vara svårt att ge rätt utbildning åt rätt personer vid rätt tidpunkt.

Antalet utslagna ökar hela tiden. Resurserna riktas åt fel håll. Om vi ens några minuter riktar blickarna på hur staten ger pengar åt utbildningspyramiden efter grundskolan får vi bevis.

DET ÄR FEL ATT så mycket pengar riktats till universitet och högskolor de senaste åren. Det hela började ju som en felsägning av Finlands egen *Mr Chance* Matti Vanhanen. Utöver Aaltouniversitetet lovade han ju alla högskolor att staten ställer upp med 2,5 gånger det kapital de själva lyckas tugga i hop. Sammantaget blev det en stor summa.

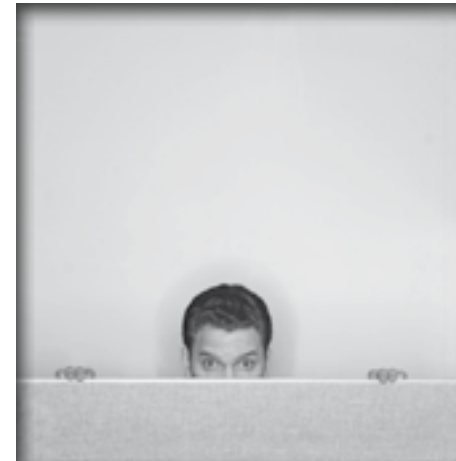
De pengarna kommer dock att fonderas och kommer inte på länge att synas i driften. De anställda klagar på usla resurser. Och de har rätt, de vardagliga anslagen är löjligt små.

ISTÄLLET BORDE STATEN ha börjat nerifrån i pyramiden och väsentligt backat upp de enheter som direkt tar hand om de utslagna. Hela andra stadie- yrkesutbildning borde lovas pengar på lång sikt, likaså verkstäderna som tar sig an alla under 25 år som är i riskzonen. Potentiella dropouts dyker för all del upp i alla åldrar, och de flesta behöver utbildning av något slag.

VARFOR ÖKAR UTSLAGNINGEN I det avancerade välfärdssamhället? Uppdelningen i rika och fattiga accentueras. Tillvaron snuttifieras och är starkt beroende av ständig underhållning.

De nya medierna ökar bildningen och förmågan att uttrycka sig, men ger inget djup i tillvaron.

Ungdomskulturen har utvecklats radikalt. Dagens ungdom vågar avvika och utmana huvudfåran. De vill synas och höras och få bekräftelse. I annat fall söker de uppmärksamhet genom mer och mer våldsamma metoder.

Men jantelagen har inte tappat sitt grepp, den som sticker upp blir mobbad. Så vad har dagens viljestarka ungdom att välja mellan? Jo, att leva i ett obehagligt korstryck mellan jantelagen och att bli placerad i ett ointressant kuriosakabinett.

ISVERIGE ÄR KRITIKEN ännu hårdare. Där säger man att idén om arbetarutbildning är lika död som arbetarförfattarna. Problemet är inte att de unga kämpar för att få komma in i skolorna, utan att de sätter eld på dem. (Svante Nordin i *Axess*) Alltför många saknar överhuvudtaget intresse för att gå i skola.

NÅJA, DEN SVENSKA SKOLAN avviker rätt mycket från den finländska. Hos oss har den enhetliga grundskolan börjat fungera bra och nu har vi behöriga och motiverade lärare.

SFV:s ordförande Per-Edvin Persson:

Studentexamen är det största problemet för svenskan i Finland

I sitt hälsningstal under SFV:s vårfest den 30 mars tog SFV:s ordförande Per-Edvin Persson fasta på språkdebatten och språkklimatet i Finland. Enligt Persson talar debattörerna ofta förbi varandra, och ett stort problem för svenskan är studentexamen, där det andra inhemska inte borde vara frivilligt.

ENLIGT PERSSON ÄR DET svenska språket i Finland utsatt för ett tryck som vi inte upplevat på länge, även om språkstrider och språkdebatter blossat upp med några decenniers mellanrum i vårt land under de senaste tvåhundra åren.

– Det förra numret av Svenskbygden behandlar de senaste decenniernas diskussion exemplariskt. Ibland tycker jag det är beklämmande hur svårt det förefaller att vara att acceptera olikheter människor emellan, och hur ringa tolerans det finns i frågor som borde vara självklara. I dagens läge är det dessutom betecknande att debattörerna i mycket talar förbi varandra.

Persson säger att det finns en högljudd finskspråkig minoritet som finner det onödigt att lära sig svenska, med motiveringen att just detta språk, konstigt nog, är till ingen nytta i dagens värld.

– Man kan då förstås fråga sig vad alla finlandssvenskar ska tycka som utan knorr pluggar sin finska väl medvetna om att den knappast är till större hjälp utanför landets gränser den heller. Ett frapperande drag i dagens Europa är att det för motståndarna till den obligatoriska svenskunder-

visningen förefaller omöjligt att lära sig mera än ett främmande språk: om man vill lära sig t.ex. ryska så måste svenskan bort.

Persson påminner om att i de flesta europeiska länder talar åtminstone den bildade delen av befolkningen obehindrat tre eller flera språk.

– En högst tvivelaktig historieuppfattning bidrar till avogheten mot svenskan bland motståndarna: man talar om Sverige som en ”kolonialmakt” och ser svenskan enbart som en rest av en sedan länge försvunnen härskarklass.

Två olika debatter

De finlandssvenska debattörerna är enligt Persson mera oroliga för hur man ska kunna tillgodose den samhälleliga servicen på de båda nationalspråken om ”leverantörerna”, dvs. tjänstemännen, saknar kunskaper i svenska.

– Ur en social rättvisesynpunkt ses det också som problematiskt att en del av studentpopulationen gör sig inkompetent för offentliga tjänster genom att inte läsa svenska. Man oroar sig för den dispensboom som utbryter om tio-femton år när sanningen går upp för denna växande skara och trycket ökar för att språkligt

inkompetenta personer ändå ska få bli tjänstemän.

Persson betonar dock att den obligatoriska skolundervisningen i svenska inte handlar enbart om vad de svenskspråkiga önskar och kräver; den pågår endast så länge den finskspråkiga majoriteten i detta land så önskar.

– Än så länge ser majoriteten i Finland tvåspråkigheten som ett värde och en rikedom. Till och med motståndarna till obligatoriet framför ofta en from förhoppning om att den svenskspråkiga befolkningens servicebehov bör tillgodoses. Hur det sedan ska ske utan kunskaper i svenska är förstås en annan femma.

Fel i studentexamen

Persson säger att det stora problemet är vår nuvarande studentexamen. När dåvarande undervisningsministern **Tuula Haatainen** för några år sedan genomförde studentexamensreformen och gjorde den till en obligatorisk examen med ett frivilligt – och därmed intetsägande – innehåll ledde den till det motståndarna fruktade: andelen elever som avlägger provet i svenska började sjunka och fortsätter att sjunka oroväckande.

– Låt mig framhålla att Tuula Haatainen i många avseenden var en duktig undervisningsminister och en varm förespråkare för kunskaper i svenska, och att jag beundrar henne som politiker och människa, men det oaktagat måste det få sägas att reformen var misslyckad, säger Persson.

Persson drar också en lans för en höjning av kraven i studentexamen överlag.

– Mycket allvarligt är att man i ett västerländskt land som Finland kan bli en akademisk medborgare utan ett prov i t.ex. matematik. I dagens läge måste högskolorna satsa en hel del resurser på att lappa på de nya studenternas bristfälliga kunskaper. Man har alltså skyfflat en del av det som tidigare klart sköttes av gymnasieskolan över på universitetet, självfallet utan att överföra resurserna.

Persson vill se en totalreform

av studentexamen i skyndsam ordning.

– Studentexamens syfte är att mäta förutsättningarna för ett akademiskt medborgarskap och inträde i universitetsvärlden. Den kan inte vara frivillig till sitt innehåll: kandidaterna måste fylla vissa kompetensvillkor. Jag föreslår minst fem obligatoriska ämnen i den framtida examen: modersmålet, det andra inhemska, ett (valbart) främmande språk, matematik och ett realämne, även det valbart.

På det här sättet kan man enligt Persson garantera att de nya studenterna har färdigheter att inträda i den akademiska världen. Det för även en annan fördel med sig:

– När det andra inhemska språket återinförts som ett obligatorium i studentexamen kan vi strunta i den obligatoriska svenskundervisningen i skolorna. Framtida behov av svensk sam-

hällsservice kan garanteras på detta sätt.

– Som jag redan sade är den svenska minoritetens rättigheter i Finland beroende av den stora majoritetens välvilja. SFV finner det betydelsefullt att åsiktsledare och kulturpersonligheter bland den finskspråkiga majoriteten stiger fram och försvarar det svenska i Finland och talar för tolerans och förståelse över språkgränsen. Vi vill understryka vikten av en dylik brobygggarverksamhet och därför har vi inrättat SFV:s Brobygggarpris, som i år delades ut för första gången, till Helsingin Sanomats förre chefredaktör **Janne Virkkunen**.

SFV gör strategiarbete

SFV har inlett ett omfattande strategiarbete i syfte att förenhetliga målsättningen för hela koncernen och fokusera verksamheten på de områden som ses som mest relevanta.

– Arbetet pågår, men hittills har styrelsen formulerat målsättningen på följande sätt: SFV vill stärka det svenska i Finland genom utbildning, förlagsverksamhet och understöd som en folkrörelse för bildning, kunskap och kultur.

Perssons och styrelsens vision är att svenskan om tjugo år är en naturlig del av den finländska vardagen.

– Vi kommer inom en nära framtid att fortsätta diskussionerna kring bl.a. dotterbolagens strategier, koncernens synlighet, samarbetet mellan de finlands-svenska fonderna, understödsutdelningen, medelanskaffningen och inmutningen i det finska Finland. Jag tror vi är på rätt väg och att vi om ett år kan presentera en enhetlig och övertygande strategisk plan för de följande åren.

Finlandssvensk film – nya möjligheter

Finlandssvenskt filmcentrum vill inte fastslå kriterierna för vad som är finlandssvensk film eller inte. Föreningen verkar kort och gott för en aktiv filmkultur på svenska i Finland, berättar verksamhetsledare **Dag Andersson** och filmsekreterare **Mikaela Westerlund**. Då föreningen för några år sedan fyllde 20 år firade man bl.a. med att totalförnya sin tidning Filmjournalen och sin webbplats.

FILMKULTUREN HAR ALDRIG ANSETTS riktigt rumsren i Finland.

– Traditionellt har man ansett att film är billig underhållning för massorna, som inte har så mycket med ”riktig” kultur att göra. Ändå har det ju alltid funnits en grupp filmälskare som insett att film är ett av de mest spännande och mångsidiga kulturella uttrycksmedel som finns, berättar Dag Andersson.

Idag finansieras Finlandssvenskt filmcentrum ungefär 50/50 av undervisningsministeriet och fonderna – men som med så mycket annan kulturaktivitet, var starten helt beroende av enskilda aktivisters entusiasm.

– Det var år 1981 som läraren **Christer Friis** märkte att det fanns statliga regionala anslag att söka för spridandet av filmkunskap. Trots att han inte hade ett brinnande filmintresse

innan, startade han en ambulansbiograf ute i den åboländska skärgården. Ett par år senare lyckades han få pengar för den första svenskspråkiga regionala filmsekreteraren, och 1989 grundades Finlandssvenskt filmcentrum för att utveckla verksamheten, berättar Andersson.

Frivilligkrafter startade

I samma veva grundades Filmjournalen av en annan entusi-

Digital bio ger många fördelar i ett glest befolkat land som Finland, säger **MIKAELA WESTERLUND** och **DAG ANDERSSON**. Då distributionen sker på små hårddiskor i stället för på dyra och skrymmande kopior på 35 millimeters film, kan även mindre biografer få de senaste filmerna, eller större biografer visa mindre filmer för en smalare publik.

ast, **Johanni Larjanko**. Arbetet startade alltså inte på uppdrag, utan av entusiaster som tyckte att det var fråga om ett viktigt jobb som annars hade blivit ogjort. Och fortfarande är det alltså inte fråga om ett statlig eller kommunal verksamhet. Mikaela Westerlund påpekar att pengarna för verksamheten måste sökas på nytt varje år.

– Ibland är det jobbigt, men å andra sidan hindrar det oss från

att falla in i slentrian. Entusiasterna måste glöda som förr, om det skall bli något av det hela.

Både Westerlund och Andersson kan se tillbaka på en bransch i ständig utveckling.

Finlandssvensk film – nya möjligheter

– När det gäller förutsättningarna för film på svenska i Finland kan vi se två stora utvecklingar – dels den tekniska, där ny lättare

teknik sänkt tröskeln för att göra film och där distributionen kan hitta helt nya kanaler – dels utbildningen, som idag befinner sig på en helt annan nivå än för tjugofem år sedan.

Digitaliseringen av videotekniken för cirka femton år sedan var startskottet. Plötsligt blev det möjligt att med relativt förmånlig teknik spela in och på datorn klippa levande bilder som nådde upp till en kvalitet som aspi-

rerande filmskapare bara drömt om tidigare. Idag har utvecklingen även lett till att en stor del av de "riktiga" filmerna spelas in digitalt – och nu står även distributionen i turen.

– Digital bio ger många fördelar i ett glest befolkat land som Finland, säger Dag Andersson. Då distributionen sker på små hårdskivor i stället för på dyra och skrymmande kopior på 35 millimeters film, kan även mindre biografer få de senaste filmerna, eller större biografer visa mindre filmer för en smalare publik. Samtidigt möjliggör digitaliseringen förstås även att små orter kan visa de senaste dragplåstren och gimmickarna, som tredimensionella filmer.

Staten stöder digitaliseringen

Även statsmakten har insett fördelen av en digitalisering av Finlands biografer. Idag får biografägarna ett investeringsstöd på ungefär femtio procent av kostnaden för konversionen. I Filmcentrums tidning *Filmjournalen* (se sid 12) kan man läsa om många lyckade konverteringar i de finlandssvenska regionerna.

– Puristerna talar om att film måste vara 35 millimeters celluloidfilm, men att gå på bio och se

film handlar ju om upplevelsen, inte det tekniska utförandet. Sist och slutligen handlar det ju också om att kunna erbjuda något mer än det som folk redan kan uppleva hemma med stora skärmar och hemmabiosystem. Det blir därför även allt svårare att visa film till exempel i föreningslokaler med rasslande projektor, hopande bild, och publiken på hårda lösa stolar. Kraven har helt enkelt ökat.

Utbildningen blivit bättre

Den vanliga filmpubliken kan lätt tro att det är enkelt att göra film. Någon greppar en kamera, och så filmar man av händelser framför kameran. I och med fenomenen som YouTube har dock

de flesta människor konkret fått uppleva skillnaden mellan amatörfilm och en professionellt producerad, njutbar filmupplevelse.

Arbetet med att göra en film kräver samarbete mellan proffs från många discipliner (skribenter, producenter, regissörer, fotografer, ljussättare, ljudinspelare, klippare etc, etc) och våra utbildningsinstitutioner (även på svenskt håll) har de senaste tjugo åren antagit utmaningen och erbjudit utbildning på de här områdena.

– En tid var det till och med överutbud på de här utbildningarna, och linjerna spottade kanske ut alltför många som inte hade en chans att få jobb i branschen. Det fanns en tid då man trodde att YLE:s breddade kanalutbud skulle innebära ett stort uppsving för självständiga produktionsbolag, men beställningarna blev till sist inte så många, berättar Dag Andersson.

FST dominerar distributionen

På finlandssvenskt håll är konstellationen med svenska YLE som i praktiken den enda stora och riksomfattande tv-distributionskanalen både en välsignelse och ett hinder.

Finlandssvenskt filmcentrum

Finlandssvenskt filmcentrum r.f. arbetar för en aktiv och levande filmkultur på svenska i Finland. Filmcentrum grundades 1989 och betjänar alla som är intresserade av film; enskilda filmentusiaster, kom-

muner, bibliotek, skolor, föreningar o.s.v. Filmcentrum har verksamhetspunkter i Åbo, Vasa och Helsingfors men arbetsområdet är hela Svenskfinland samt alla svenskspråkiga var-

än de råkar bo. Verksamheten finansieras med understöd från bl.a. undervisningsministeriet, Svenska Kulturfonden och Föreningen Konstsamfundet. Filmcentrum samarbetar med många andra filmorganisationer i Finland, bl.a. alla de övriga regionala filmcentren. Närmaste samarbetspartner är Walhalla, med vilken filmcentrum delar Helsingforskansli och personal. På samma sätt har man i Vasa inlett samarbete med Filmcentrum Botnia. Filmcentrum verkar för att synliggöra den finlandssvenska filmen. Filmcentrum arrangerar bl.a. Finlandssvensk filmmönstring och Filmfest och medverkar i flera lokala filmevenemang. I samarbete med skolor, kommuner och lokala biografer anordnar Filmcentrum skolbio- och knattebioföreställningar. På små finlandssvenska orter stöder Filmcentrum biografverksamheten och försöker göra invånare och beslutsfattare medvetna om vilken kulturell skatt den lokala biografen är. Filmcentrum har också en ambulande biograf som verkar i hela Svenskfinland. Filmcentrum verkar även som påtryckningsorgan gentemot filmbranschen och andra beslutsfattare, som alltför lätt glömmer bort sådant som svenskspråkig textning av film, anslag för svenskspråkig filmproduktion, behovet av svenskspråkiga versioner av utländska barnfilmer m.m.

www.filmcentrum.fi

...Finlandssvenskt filmcentrum

– Det är bra att det finns en hygglig distributionsmöjlighet för de svenskspråkiga produktionerna, men det blir förstås lite problematiskt då det i praktiken inte finns andra kanaler. Nya tekniker som nätbaserad tv skulle ju kunna erbjuda helt nya möjligheter, men tyvärr släpar vi i Finland på den punkten efter, trots att vi anser oss var i främsta fronten då det gäller ny teknik och nya innovationer.

Kinoscreen importerar

Finlandssvenskt filmcentrum har som devis att jobba med allt som handlar om film och filmkultur, utan att själv producera eller göra filmer. Filmcentrum äger dock ett litet import- och distributionsföretag, Kinoscreen, som förmedlar inhemska och nordiska filmer. Till exempel den norska äventyrsfilmen för hela familjen, *SOS Svartskär*, hade knappast synsats på finska biodukar utan Kinoscreen.

– Kinoscreen tar in en till tre filmer per år, och vi koncentrerar oss på nordisk, främst svensk, barn- och ungdomsfilm. Filmerna visas främst som Skolbio-filmer på biografer runt om i Finland, alltså även finska Finland.

Kinoscreens senaste import är dock ett undantag. Stefan Jarls dokumentärfilm *Underkastelsen* handlar om alla gifter vi människor får i oss.

– Filmen väckte stor uppmärksamhet på docpoint-festivalen nyligen, berättar Dag Andersson.

DVD-satsning i höst

– När det gäller specifikt finlandssvensk film kommer vi i höst att ge ut två dvd-boxar med kort fiktion, sammanlagt ett tjugotal filmer från 80-talet fram till i dag, berättar Mikaela Westerlund.

– Vi förser också skivorna med extra material i form av nygjorda intervjuer med varje medverkande regissör. Boxarna kommer att distribueras kommersiellt av Nordisk Film men givetvis kommer vi också själva att sälja dem.

Höstens storsatsning skall kunna användas av skolor och an-

dra institutioner, t.ex. festivaler i hemlandet och utomlands (alla filmer textas till engelska).

– Om det här fungerar bra fortsätter vi med dokumentärfilm, barnfilm och vuxenanimation., berättar Westerlund.

Projektet är såtillvida intressant att DVD-filmerna tillverkas och distribueras som normal kommersiell distribution i butiksnätet via Nordisk Film – de finlandssvenska fonderna står för en del av tillverkningskostanderna.

– Det skall bli intressant att se hur bra de här rent finlandssvenska filmerna säljer.

I höst kommer en DVD-box med kända finlandssvenska regissörers kortare fiktionsfilmer.

Filmjournalen är Finlands enda svenskspråkiga filmtidning

FILMJOURNALEN ÄR FINLANDS ENDA svenskspråkiga filmtidning. Filmjournalen grundades 1989 och utkommer med fyra nummer per år. Tidningen bevakar film och filmpolitik i Svenskfinland, Finland och i Norden. Tidningen genomgick från början av år 2010 en förnyelse, speciellt den grafiska utformningen fräschades upp, och Filmjournalen hörde senast till de tio finalisterna i Kultis kulturtidskriftstävling.

– Det var inget fel på tidningen tidigare, nu har vi kanske öppnat upp oss lite mera utåt, och möjligheten att göra hela tidningen i färg öppnar förstås nya möjligheter, säger Dag Andersson.

"Iris" blir en finlandssvensk film med alla mått mätt

Mats Långbacka, VD och producent på Långfilm, är inte blyg i onödan. Han säger att filmen *Iris*, som har premiär i september, är den allra första finlandssvenska biograf-filmen för hela familjen.

TEXT: RABBE SANDELIN

ATT DEFINIERA NÄR EN film blir finlandssvensk är inte lätt. Mats Långbacka kruxar av de kriterier som gäller *Iris*; filmens språk är svenska, manus-et är skrivet av finlandssvenskar, regissören och fotografen är finlandssvenskar, och produktionen stöds av Svenska Kulturfonden, Konstsamfundet och FST.

– Och det är alltså första gången en så rent finlandssvensk film riktad till hela familjen får biografdistribution.

Iris handling är förlagd till 1890-talet, och utspelar sig på Åland och i Stockholm. Iris, åtta år, bor med sin konstnärsmamma i Stockholm. Den lillgamla och världsvana Iris trivs bland mammans moderna konstnärsvänner, men blir besviken då hon inte får åka med mamman på vernissage till Paris. De tilltänkta barnvakterna har fått förhinder, och Iris skeppas istället till det för henne obekanta Åland. Där möter hon ett helt annat sätt att leva, och dessutom får hon reda på vem hon egentligen är.

Filmens budget ligger på cirka 2,15 miljoner euro, vilket för finska förhållanden är mycket. En del förklaras förstås av att det kostar mer att förlägga en film i

historisk miljö, då skådespelare och statister skall få tidsenlig kostymering.

– I de största scenerna har vi omkring 70 personer. Men i övrigt är det ju fråga om en intimare film, inget spektakel. Det var också ett nöje att jobba på Åland, då det fanns så många historiska miljöer som kunde användas, och vi slapp bygga komplicerade scenografiska lösningar, berättar Långbacka.

Finansieringen ett pussel

Att finansiera en film är enligt Långbacka ett stort pussel. Det gäller att rada upp en rad finansörer, och problemet är alltid att många finansörer är villiga att komma med först då andra finansörer är i båten. Ett ganska långt kommet projekt kan stupa på de sista metrarna, om någon plötsligt drar sig ut.

– Glädjande var att FST och de finlandssvenska fonderna från början så helhjärtat kom med och stödde *Iris*. Men projektet har förstås fått annan finansiering – Finlands Filmstiftelse gav maximalt produktionsstöd, och medfinansörer är även bl.a. Svenska filminstitutet,

Att finansiera en biograffilm är som ett stort pussel, där vissa bitar inte ens finns, innan andra har kommit på plats, säger producent **MATS LÅNGBACKA**. Nedan: Den nya gör det till mycket enklare att klippa film. – Om det hela sparar tid är en annan fråga – det blir lätt så att man planerar mindre, eller att man experimenterar med klipparna mycket längre. Långbacka tillsammans med Iris regissör **ULRIKA BENGT**s och klippare **TUOMO LEINO**.

Ålands landskapsregering och kommunerna Eckerö och Kumlinge.

För en bred publik

Trots att filmen har så finlandssvenska rötter och produktion, riktar den sig förstås också till den finska publiken.

– Filmens innehåll och budskap är universellt, så den kommer nog att tilltala betydligt fler än bara finlandssvenskarna och ålänningarna. Det som är nytt med tanke på vår inhemska marknad är kanske att vi första gången distribuerar en inhemska barn- eller familjefilm med skandinaviskt stuk. Det gäller både fotografi, regi och klipp.

Produktionstekniskt är *Iris* av världsklass. Filmen är inspelad på traditionell 35 millimeter film i Cinemascope, medan klippet sker på en digital kopia. Då klippningen är färdig går klipplistorna till negativklipparna i Danmark, och från det klippta negativet gör man en ny digitalkopia i högresolution, från vilken man kan tillverka både digitala kopior och traditionella filmkopior för distribution.

– Den nya tekniken är helt otrolig, och gör det till exempel mycket enklare att klippa en film. Om det hela sparar tid är en annan fråga – det blir lätt så att man planerar mindre, eller att man experimenterar med klipparna mycket längre.

Premiär på femtio dukar

Iris kommer enligt planerna att ha världspremiären på Åland, och därefter får filmen inhemska premiär på ca femtio dukar. 10-15 kopior är traditionell 35 mm film, medan 35-40 kopior visas digitalt.

STEFAN BREMER

AGNES KOSKINEN spelar Iris. Andra skådespelare är **TOBIAS ZILLIACUS**, **MARIA SALOMAA**, **MAGNUS KREPPER** och **MARIKA PARKKOMÄKI**.

– Redan nu ser man alltså att digital distribution börjar ta över. Efterproduktionen, såsom klipp, effekter och musik har ju redan länge skett i de digitala domänerna, berättar Långbacka.

Iris är Långfilm Productions första biograffilm. Bolaget bildades 2001 av Mats Långbacka och filmfotograf Jan Nyman, och har i tio år producerat tv-film och dokumentärer. Det är rätt få förutnat att få producera biograffilm i Finland, och *Iris* är på många sätt resultatet av tio år av idogt arbete i film- och tv-branschen.

– Tanken har länge varit att producera en biograffilm per år, men efter *Iris* blir det nog ett mellanår. Stora produktioner tar så mycket tid och energi, och som litet bolag hinner man inte med allt.

Nya distributionskanaler?

Långfilm har, som en rad andra finlandssvenska produktionsbolag, i tio år mest sysslat med svenskspråkig tv-produktion. I det finns alltid en risk inbyggd,

eftersom eventuella finansieringsproblem gällande YLE automatiskt blir produktionsbolagets problem.

– De traditionella tv-kanalerna och traditionell broadcast kommer nog knappast att försvinna, men alla borde vara medvetna om att mediakonsumtionen i hemmen redan bytt form – enligt statistiken har ju tv-tittandet minskat en aning, medan folk hänger på nätet i större grad. Det är därför jättestor positivt att även YLE satsar stort på närvaron på nätet med sin Arena och sitt arkiv. Där finns mycket att hämta i framtiden.

Den tekniska utvecklingen gör att även resten av filmdistributionen nu går förändringar till mötes.

– DVD-uthyrning via videouthyrningsbutikerna är nog det första som kommer att försvinna. Varför släpa sig dit, om du kan hyra en film direkt i tv:n eller din spelkonsol? Kanske även *Iris*?

Den digitala revolutionen

Datorer, digitala hjälpmedel och videoteknik har redan länge använts i filmskapandet. Nu håller emellertid en revolution på att ske, då biografilm kan spelas in, efterbehandlas och distribueras digitalt genom hela kedjan.

RABBE SANDELIN

För vissa purister betyder "film" endast filmer inspelade och visade med (i princip) samma 35 millimeter breda film, som redan Edison använde på 1890-talet. Tekniken har dock alltid gått framåt, och idag talar man hellre om den artistiska insatsen och produktionsnivån, och den upplevelse man får av levande bilder på stor duk i en biografsalong. De senaste åren har digital inspelning och digital projicering nått en nivå som kan tävla med, och i vissa fall överträffa traditio-

kamera har lika hög upplösningsförmåga som 35 mm film?

Då glömmet man ofta att de här tekniska aspekterna är svåra att jämföra, eftersom mediet är så olika. Film består av små ljuskänsliga silversalter på en celluloid- eller polyesterbas. Silver-

En typisk bildsensor av CCD-typ. Delfärgerna fångas av ljuskänsliga bildpunkter arrangerade i rader (syns ej på bilden). Snabb elektronik och avancerad signalprocessering omvandlar bilden till de ettor och nollor som datorn förstår.

saltkristallerna är mikroskopiskt små och oregelbundna, så det är i princip fel att jämföra med en digital bildsensor, där de individuella bildpunkterna (pixlarna) är arrangerade i raka led. Delfärgerna fångas dessutom av pixlar känsliga för endast en sorts färg (röd, grön, blå), och då blir den efterföljande elektroniken och mjukvaran helt avgörande för slutresultatet.

De glada debattörerna glömmet dessutom bort att en kamera består av många andra delar,

främst optiken, som slår fast ramar för vad som kan fastna på filmen eller sensorn. I slutändan gör även projiceringen med sina begränsningar att hela diskussionen som startade om resolution har förlorat betydelse.

För biografpubliken är dessutom de tekniska aspekterna ovidkommande. Det handlar om upplevelsen. Och om digital teknik kan göra det förmånligare att skapa upplevelsen, och dessutom enklare att distribuera den till ställen som inte annars hade kommit i fråga – vad kan vara bättre? Dessutom eliminerar de digitala verktygen de mekaniska svagheter och det slitage som vanlig filmprojicering innebär. Bilden är lika skarp och stadig vid den sista visningen (eller på den lilla landsortsbiografen) som under världspremiären.

Film kommer däremot att behålla sin betydelse som arkivmedium. Hollywood sparar redan nu många digitala filmer som färgseparationer på svartvit arkivfilm. Fördelarna är många. Film kan ses med blotta ögat, och arkivfilm håller rätt arkiverad 500 år. Olika video- och digitala format har däremot hittills varit mycket övergående – det uppstår redan nu stora svårigheter då gamla format skall spelas upp.

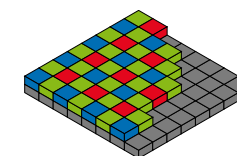
En typisk 35 mm filmruta. De vita vågorna vänster om bilden är analoga ljudspår, de blåa banden Sonys digitala ljudspår medan de fläckiga områdena mellan perforeringen till vänster är Dolbys digitala ljudspår. Illusionen av rörelse uppstår då 24 rutor per sekund projiceras.

nell 35 mm film.

Eftersom både traditionell film och digital film är mycket tekniska branscher, fastnar diskussionerna ofta i tekniskt hårklyveri, som frågan om en digital film-

Filmkorn fotade i elektronmikroskop

Bildpunkter känsliga för delfärgerna i typiskt arrangemang på en bildsensor.

Så gjorde man förr:

Inspejningen görs på 35 mm film.

Filmen klipps fysiskt på ett klippbord. Av negativet tillverkas kopior...

...som projiceras traditionellt med filmprojektor i biografen.

Så har man gjort en tid:

Inspejningen görs på 35 mm film.

Filmen skannas in i en filmskanner och blir en datafil.

Filmen klipps i datorn.

Den klippta datafilen projiceras tillbaka på 35 mm film...

...som projiceras traditionellt med filmprojektor i biografen.

Så gör man idag och i framtiden:

Inspejningen görs med en digital filmkamera, resultatet blir en datafil...

...som kan klippas och efterbehandlas i datorn, och den resulterande datafilen...

...projiceras av en digital projektor i biografen.

Europarlamentariker Carl Haglund: Gränsöverskridande tv och digitalbio även på EU:s agenda

Av naturliga skäl har finans-
krisen och den världsom-
spännande ekonomiska re-
cessionen dominerat den
sammhälleliga debatten även
när det gäller den Europeis-
ka unionen. Trots det är det
viktigt att komma ihåg hur
viktigt EU är för kulturell ut-
veckling och utbyte, säger
europaparlamentariker **Carl
Haglund**.

TEXT & BILD: RABBE SANDELIN

KULTURELLA UTTRYCK TILLHÖR
KOFSTAST en visst land eller
en viss region. Samtidigt kan väl
ingen förneka att de sammanlag-
da europeiska kulturella traditio-
nerna binder oss samman som
européer i mycket högre grad än
artificiella försök att skapa en eu-
ropeisk identitet. Carl Haglund
säger att de som vill underskat-
ta den kulturella sidan av Euro-
pa även bör minnas att kultur-
sektorn i Europa spelar en stor
ekonomisk roll – sektorn skapar
sysselsättning för drygt sju miljo-
ner människor.

– Det europeiska kultursam-
arbetet och EU:s kulturprogram
kommer kanske för den vanliga
eu-medborgaren synligast fram
via kulturhuvudstäderna, varav
Åbo är en detta år.

Kulturhuvudstadsprogrammet
startade redan 1985, och det var
det tänkt att programmet skulle
upphöra år 2004. Det blev emel-
lertid så populärt att man då för-
längde det med femton år till.
Men till EU:s kulturprogram hör
så mycket mer.

– Det innevarande kulturpro-
grammet löper 2007– 2013 och
har en sammanlagd budget på
cirka 400 miljoner euro. Pro-
grammet omfattar alla sorters
kulturevenemang med undantag
för det audiovisuella området,
berättar Haglund.

Målen med kulturprogrammet
är att främja kunskapen om och
bevarandet av kulturföremål som
har betydelse för Europa, främja
kulturarbetarnas rörlighet, upp-
muntra spridning av kultur- och
konstföremål över nationsgrän-
sarna, och stimulera till dialog
mellan kulturer.

Digitalisering av kulturarv

Till EU:s övriga kulturinitiativ
hör bl.a. digitaliseringen av Eu-
ropas kulturella arv, med delmål-
let att skapa ett europeiskt digi-
talt bibliotek, *Europeana*. Syftet är
också att stöda medlemsstaternas
strävanden att digitalisera sina
olika nationella arkiv för lättare
åtkomst.

– När det gäller *Europeana* har
en stötesten varit upphovsrätter-
na, vilka gör att det är svårt att få
in material skapat efter år 1900.
Och fortfarande får man hoppas
på fler synergier och samarbeten
mellan de nationella arkiven, så
att man inte i onödan gör dub-
belarbete då digitaliseringsstrate-
gierna görs upp.

Audiovisuell kultur även stor business

De audiovisuella frågorna utgör
ett helt eget politikområde inom
EU. Uppdelningen har gjorts för
att sektorn har så stora kommer-
siella intressen i tillägg till frågor-
na om mångfald, socialt ansvar
och allmänhetens intresse, t.ex.
public service.

→

Europarlamentariker **CARL
HAGLUND** har via EU-par-
lamentet försökt påverka
finlandssvenskarnas möj-
ligheter att se gränsöver-
skridande tv, bland annat
svensk tv.

EU-parlamentets plenisal i Bryssel.

– Medlemsstaterna driver förstås en självständig audiovisuell politik. EU:s roll handlar om att slå fast regler och rekommendera riktlinjer när det gäller de allmänna intressena, samt att ge rekommendationer för gemensamma standarder så att konkurrensen kan bli rättvis och öka den ekonomiska potentialen för innovationer på området.

Carl Haglund har via EU-parlamentet försökt påverka finlandssvenskarnas möjligheter att se gränsöverskridande tv, bland annat svensk tv. I en fråga till kommissionen påpekade han att en harmonisering av upphovsrätten gällande tv-sändningar skulle gynna både enskilda kunder och leverantörer, samtidigt som det skulle främja de kulturella rättigheterna för de cirka 40 miljoner EU-medborgare som regelbundet använder ett regionalt språk eller minoritetsspråk, oavsett om det är i Südtirol, svensktalande delen av Finland eller Komárno.

– Svaret från den 16 mars var att kommissionen faktiskt har för avsikt att föreslå en EU-ram för gemensam förvaltning av upphovsrättigheter till musik. Det är uppmuntrande. Harmonisering är verkligen ett steg i rätt riktning på hela det här området, konstaterar Haglund.

De signaler EU ger till industrin och andra aktörer är inte helt oviktiga. Då tv-sändningarna som bäst blir digitala i hela

Europa har man enats om i princip samma standarder i hela området, och då HDTV nu på allvar startar, kan man konstatera att standarden och en gemensam europeisk aktionsplan formulerades av Europeiska unionens råd så tidigt som i början av 1990-talet.

Bevakning av parlamentets kulturutskott

Precis som i vår egen riksdag sker en stor del av Europaparlamentets viktigaste arbete i de olika utskotten. Själv har Carl Haglund som enda finländare nått en plats i det inflytelserika budgetutskottet. Han är viceordförande i fiskerikutskottet, suppleant i utskottet för ekonomi- och valutafrågor, samt specialutskottet som jobbar med den ekonomiska krisen. Dessutom är han sin grupps samordnare i utskottet för politiska utmaningar som arbetar med ramarna för unionens budget efter år 2013 då nuvarande budget går ut.

Att han ändå klarar av att vara aktiv och lämna in ändringsförslag också i andra utskott är enligt Haglund möjligt tack vare medarbetarkåren som bevakar utskotten enligt ansvarsområden. Utskottet för kultur och utbildning bevakas av medarbetaren **Wille Valve** – hans huvuduppgift på Haglunds kontor är att bevaka åländska frågor. Film och biografier är på agendan även i

kulturutskottet, berättar Valve.

Digital bio på EU:s agenda

– På sitt senaste möte behandlade utskottet ett meddelande från kommissionen om möjligheterna och utmaningarna för europeisk film i den digitala tidsåldern. Redan i inledningen slår kommissionen fast att EU:s 2020-strategi och dess digitala agenda vill skapa en enda digital marknad där såväl kommersiellt och kulturellt material kan flöda över gränserna och EU-medborgarna fullt ut kan utnyttja den digitala tidsålderns fördelar, berättar Valve.

Kommissionen vill poängtera att en digitalisering av filmen och biograferna inte enbart är en teknisk eller ekonomisk fråga; även aspekter som konkurrenskraft och spridning av europeiska verk samt pluralism och språklig och kulturell mångfald är viktiga.

– Redan våren 2008 inrättade kommissionen en expertgrupp bestående av distributörer, biograf innehavare och företrädare för filminstitut som kartlade hur man kan behålla mångfalden av film och biografier i morgondagens digitala Europa. Diskussionerna visade att Europeiska unionens stöd och medlemsstaternas statsstöd till digitaliseringen av biograferna är viktigt, berättar Valve.

Biograferna i Europa har helt

andra verksamhetsförutsättningar än i USA. Bara tio procent av biograferna är multiplexbiografier, och detta försenar digitaliseringen då omställningen i förhållande blir dyrare. I de nyare medlemsstaterna är procenten till och med 60 eller 80.

– Vi har alltså en situation där biograferna måste bära de stora investeringarna i digital utrustning, medan distributörerna kan göra inbesparingar tack vare de lägre kostnaderna för digitala kopior. Investeringarna är stora men överkomliga för biografkedjor och multiplexbiografier, men för höga för vissa mindre oberoende biografer som visar filmer med lägre kommersiell potential.

Ett annat problem utgör standarderna, som för de flesta europeiska biograferna är onödigt dyra.

– Den amerikanska branschorganisationen slog fast en minimiupplösning på 2048 × 1080 pixlar, men det utgör en stor investering för mindre biografer som även annars kämpar med ekonomiska svårigheter. Kommissionen anser att projektorer med vanlig HDTV-upplösning skulle räcka i många fall, speciellt om bioduken är under tio meter bred.

Ännu detta år skall kommissionen undersöka möjligheten att utvidga produktionsgarantifonden inom Mediaprogrammet till biograf innehavare eller finna ett liknande sätt att underlätta deras kreditmöjligheter. Likaså kan vi vänta oss en rekommendation om främjande av digitalisering av de europeiska biograferna.

Lyckat fredsprojekt

Carl Haglund återför diskussionen till EU:s grundpålar.

– Ganska mycket av det vi diskuterar och sysselsätter oss med, skulle vara otänkbart i krigstider. Att EU lyckats som fredsprojekt är ju orsaken till alla de fördelar som EU idag för med sig för medborgarna i medlemsländerna.

Enligt Haglund var det snart sagt ett mirakel att de gamla

fienderna i Europa efter andra världskriget kunde komma varandra till mötes och bygga upp den europeiska gemenskapen för att förhindra nya krig.

– Nu har den osedvanligt långa fredsperioden räckt ordentligt över sextio år, vilket är rekord i Europas blodiga historia. Redan detta enda faktum borde övertyga EU-motståndarna om att Finland skall vara med.

Genom Maastrichtfördraget 1993 kunde Europeiska unionen (EU), som tidigare främst ägnat sig åt ekonomi och handel, börja med kulturell verksamhet för att bevara, sprida och utveckla kulturen i Europa. EU:s roll inskränker sig dock till att stödja samarbete mellan kulturaktörer i olika medlemsstater eller komplettera deras initiativ för att bidra till spridningen av medlemsstaternas kultur med respekt för deras nationella och regionala mångfald för att framhäva det gemensamma kulturarvet. Därför ger EU stöd till kulturella initiativ genom bl.a. kulturprogrammet och projektet den europeiska kulturhuvudstaden.

Mer om Carl Haglund och arbetet i Europaparlamentet:
www.carlhaglund.fi

Den nya ekonomin på nätet

Hur konkurrera med gratis?

Datorerna ihop med nätet är världens största kopieringsapparat. Då allting utan egentliga kostnader kan kopieras från ett ställe till ett annat, måste man konkurrera med något annat än priset. Det säger teknologigurun **Kevin Kelly**, som i tiderna var med och startade *Wired Magazine*, och som bl.a. gett ut boken "New Rules for a New Economy" (1998). Hans senaste bok heter "What Technology Wants".

RABBE SANDELIN

KEVIN KELLY HAR INTE någon formell utbildning i vare sig teknik eller ekonomi. Han har ändå flera gånger slagit huvudet på spiken när det gäller att analysera vår tids accelererande tekniska utveckling och samtidigt förutspå vart den håller på att leda oss. I sin senaste bok *What Technology Wants* tar han steget ut och postulerar att tekniken i vår omvärld inte endast består av metall, sladdar och elektronik, utan att "The Technium" allt mer tagit formen av en levande, självdanande organism med sina egna undermedvetna behov och tendenser.

Som en del av bakgrundsarbetet på boken skrev han kortare och längre essäer på sin webbsida www.kk.org (där man även gratis läsa hans tidigare böcker) för att få kommentarer och nya insikter i de hypoteser han lade fram.

Många av essäerna är mycket intressant läsning, bl.a. den som gäller konkurrens på nätet.

– Internet är en kopieringsapparat. Den kopierar varje bokstav, varje handling, varje tanke vi skapar på den. Varje gång vi skickar iväg ett meddelande, krävs att det kopieras flera gånger på sin väg till sin destination. Och i motsats till massproducerade prylar, som är billiga, är de här kopiorna så gott som gratis, skriver Kelly.

Enligt Kelly är systemet tekniskt uppbyggt så att dessa kopior flyter så friktionsfritt som möjligt genom hela systemet. När en kopia en gång introducerats i systemet, tenderar den att flyta omkring i evighet, och är så gott som omöjlig att radera.

– Idag har denna kopierings- och distributionsapparat börjat utgöra fundamentet för en stor

del av vår välfärd och ekonomi. Men eftersom den föregående välfärdsomgången var baserad på att sälja dyra kopior (t.ex. CD-skivor, trycksaker), så underminerar alltså tingens nya ordning den etablerade ordningen. Hur skall man kunna tjäna något, om kopiorna inte har ett pris?

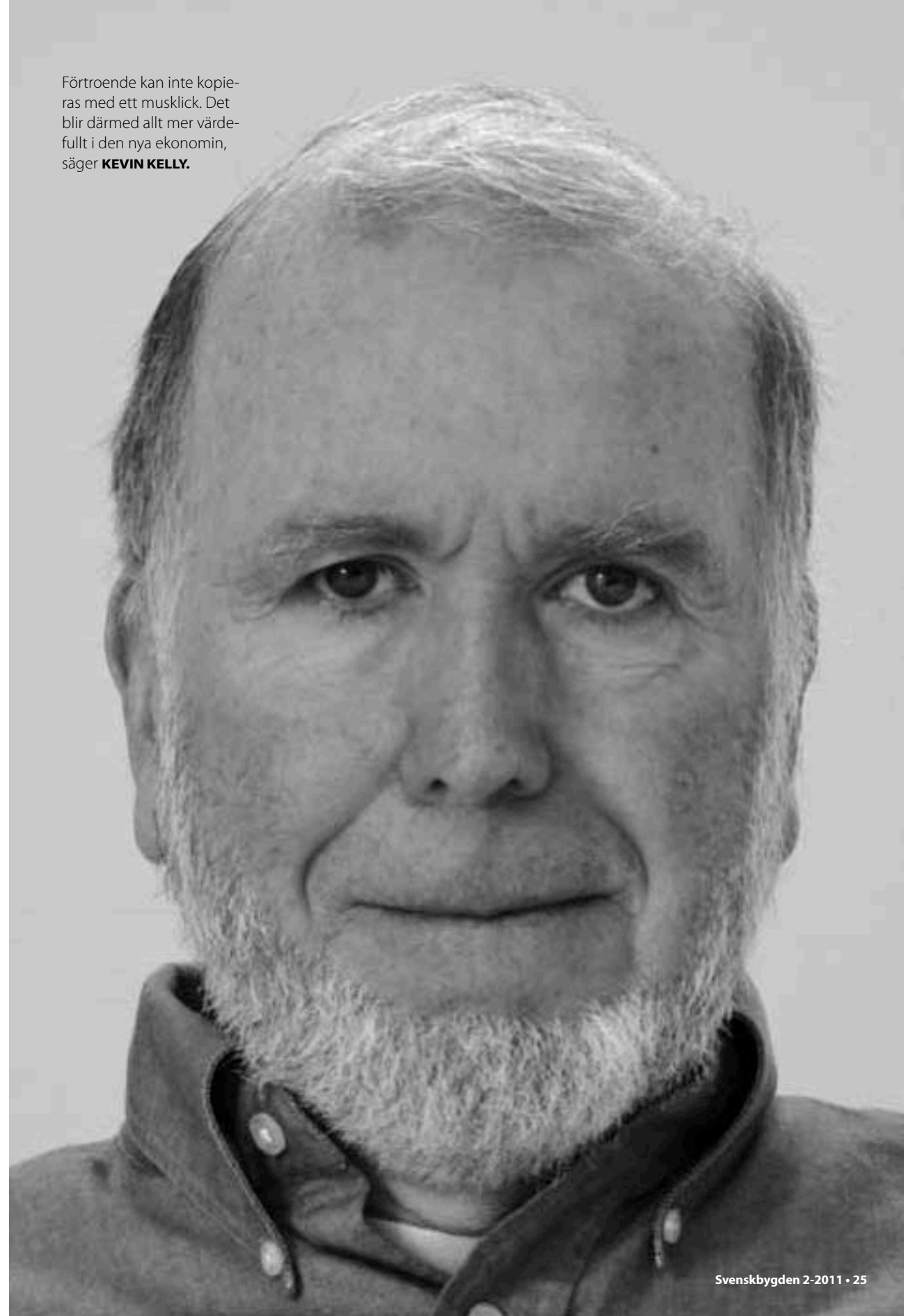
Egenskaper som är bättre än gratis

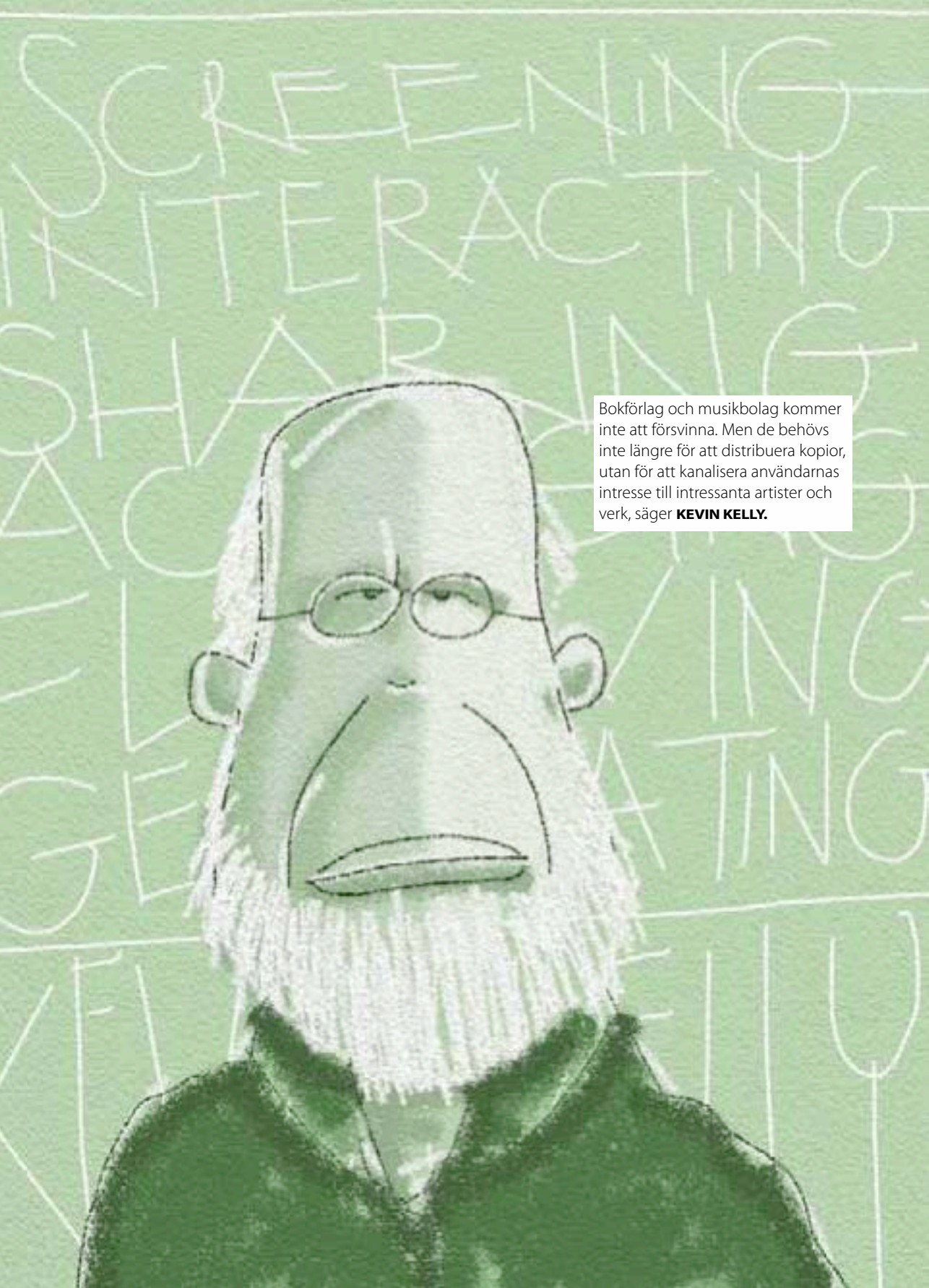
Kevin Kelly tar först upp en egenskap som inte alls kan kopieras, nämligen förtroende.

– Förtroende kan inte kopieras, säljas eller köpas. Förtroende erhåller man med tiden. Man kan inte ladda ner det eller fejka det (åtminstone inte speciellt länge). Om vi kan välja, väljer vi alltid att ha kontakt med en part som vi har förtroende för. Begreppet förtroende har alltså ett inbyggt värde som bara ökar i en värld

→

Förtroende kan inte kopieras med ett musklick. Det blir därmed allt mer värdefullt i den nya ekonomin, säger **KEVIN KELLY**.

Bokförlag och musikbolag kommer inte att försvinna. Men de behövs inte längre för att distribuera kopior, utan för att kanalisera användarnas intresse till intressanta artister och verk, säger **KEVIN KELLY**.

...hur konkurrera med gratis?

översvämmad av kopior, skriver Kelly.

Men med vilka andra egenskaper kan vi då konkurrera? Kelly räknar upp åtta andra egenskaper som är "bättre än gratis".

Omedelbarhet

– Jag tror för det första att det är viktigt att se på saken ur användarens synvinkel, i stället för att utgå från producentens eller tillverkarens synvinkel. Frågan är egentligen mycket enkel: för vad är vi villiga att betala, även om det med lite letande kunde hittas gratis på nätet?

Kellys första egenskap är omedelbarhet.

– Förr eller senare hittar man en gratis kopia på vad som helst, men att få något levererat i den egna inboxen så fort det är färdigt, är en inkomstbringande tillgång. Fortfarande flockas folk till biograferna, trots att filmerna de ser blir tillgängliga gratis eller nästan gratis via uthyrning och nerladdning en tid senare.

Personifiering

Den andra egenskapen är personifiering.

– En generisk version av en konsertupptagning kan vara gratis, men folk kan vara villiga att betala för en version som låter perfekt i ditt eget vardagsrum – som om uppträdandet skedde där. Aspirin är så gott som gratis, men kanske du är villig att betala mycket för aspirin som skraddarsytt efter dina egna gener.

Kelly noterar att personifiering kräver en kontinuerlig dialog mellan skaparen och konsumenten, mellan producenten och

användaren. Det är tidskrävande, men genererar även mycket, eftersom personifieringen inte längre går att kopiera.

Tolkning

Den tredje egenskapen är tolkning.

– Enligt den gamla vitsen är datorprogrammet gratis, men manualen kostar tiotusen dollar. Men det är inget skämt längre. Det finns företag med hög profil som gör pengar genom att sälja stöd för gratisprogram. Kopiering av programmet är gratis, och får värde först i och med stöd och rådgivning. Troligen kommer samma sak att hända med vårt DNA. Idag är det dyrt att få sin genetiska kod kopierad, men inte så länge till. Snart kommer läkemedelsfirmorna att betala för att få ditt DNA sekvenserat. Sedan är det tolkningen av det som kommer att kosta.

Äkthet

Den fjärde egenskapen är äkthet.

– Du kan kanske komma åt ett viktigt dataprogram gratis, men fast du inte skulle behöva en manual så vill du vara säker på att det är fritt från virus, pålitligt och att det ingår någotslags garanti. Eller kanske du vill försäkra dig om att de verkligen får en äkta inspelning av din favoritartist genom att köpa inspelningen från artisten själv. För denna äkthet är de flesta villiga att betala.

Tillgänglighet

Den femte egenskapen är tillgänglighet.

– Det är ofta jobbigt att äga saker. Man skall hålla ordning,

uppdatera, och när det gäller digitala medier; se till att man gjort säkerhetskopior. Många människor, inklusive mig, är villiga att betala lite åt andra så att de tar hand om våra "ägodelar", genom att vi i stället prenumererar på innehållet. Vi betalar då till exempel till ett digitalt lagerhus för att servera oss vilken som helst musiklåt i världen, när och var vi vill, via vår dator eller vår mobiltelefon. Faktumet att låtarna finns gratis i fall vi orkar ladda ner dem och ta hand om det hela känns allt mindre lockande ju mer tiden går.

Förkroppsligande

Den sjätte egenskapen är förkroppsligande.

– Digitala kopior är i utgångspunkten helt utan form. Man kan visserligen ta en gratis kopia av ett verk och projicera det på en skärm. Men kanske du vill se det i ultrahögresolution eller i 3D? PDF-filer är bra, men ibland är det trevligt att ha samma ord tryckta på fint papper, och inbundna i läderpärm.

Kevin Kelly inser förstås att dagens högresolution, som nu drar folket till biograferna, troligtvis migrerar till hemmabiorna i något skede. Men det kommer alltid att finnas nya "sjukt bra" grejer som konsumenterna ännu inte har.

– Och inget är förstås mer förkroppsligat än ett levande framträdande, med levande kroppar! Musiken kan vara gratis eller nästan gratis, medan framträdanden kostar. Det här receptet börjar vara vanligt redan nu för musiker och artister, men även

för författare. Boken kan laddas ner gratis, men om ni vill höra mig personligen berätta om temat så kostar det.

Mecenatskap

Den sjunde egenskapen är mecenatskap.

– Min uppfattning är att publiken vill betala skaparna. Fansen vill belöna artisterna och författarna med symboler för sin uppskattning, eftersom det möjliggör en kontakt. Men de betalar bara om det är enkelt att göra, summan är modest, och de är övertygade om att pengarna direkt stöder artisten. *Radiohead* gjorde nyligen ett experiment där publiken fick betala en valbar summa för en kopia som var fri att ladda ner. Det visade sig att det faktiskt fanns ett värde på den opåtagliga koppling som sker mellan artister och fansen; i detta fall betalade fansen cirka fem dollar per nedladdning. Det finns många andra exempel på att publiken betalar, bara för att det känns bra.

Upphittbarhet

Den åttonde egenskapen är upphittbarhet.

– De första sju egenskaperna handlar om generativa kvaliteter i själva verken. På en högre nivå finns frågan om att hittas bland stora samlingar av flera verk. Ett nollpris skapar i sig inget intresse för ett verk, och i vissa fall kan det nästan bli ett hinder. Men oberoende av pris har ett verk inget värde om det aldrig ses; oupphittade mästerverk är värdelösa. Det finns miljontals sånger, filmer, skrivna verk, program – om det mesta är gratis blir det plötsligt värt något att bli hittad. Eftersom det här sker på system-

Många säger att reklamfinansiering är den enda lösningen på problemet med produkter där kopians marginalkostnad är noll eller nära noll. Jag tror däremot att reklam bara kommer att vara *en* av de vägar som folks uppmärksamhet kommer att ta, men inte den enda. **KEVIN KELLY.**

nivå betyder det att skaparna av verk behöver aggregatorer.

Det här är enligt Kelly orsaken till varför aggregatorer som bokförlag och musikbolag inte kommer att försvinna. De kommer visserligen inte att behövas för distribution av kopiorna (det tar internet hand om) men de behövs i fortsättningen i en omvänd roll – att distribuera användarnas intresse i riktning till artisterna och verken. Det kommer också i framtiden att behövas andra mellanhänder som kritiker och recensenter, så att publiken har någon att lita på då de söker värdefullt material ur det enorma överflödet.

– I många år gjorde papperspublikationen *TV Guide* större

vinst än de tre stora amerikanska tv-bolagen tillsammans. Tidningen skrev om vad som var värt att se på tv, alltså de program tittarna fick se utan kostnad.

Påverkar copyright

Kevin Kelly säger att utvecklingen oundvikligen innebär att dagens juridiska kunskaper gällande immateriella tillgångar och copyright kommer att föråldras. Att hamstra varor och leverera knapphet är knappast nycklar till framgång i framtiden.

– Däremot kräver de sju generativa egenskaperna en inställning där generositet är en affärsidé, och där man betonar hur viktigt det är att kultivera kvaliteter som inte kan kopieras med ett musklick. Kort sagt: att göra pengar i framtiden handlar inte om på vilka vägar kopiorna rör sig, utan i vilken riktning människors uppmärksamhet rör sig.

Kevin Kelly låter medvetet bli att tala om reklam.

– Många säger att reklamfinansiering är en av lösningarna, eller till och med den enda lösningen på problemet med produkter där kopians marginalkostnad är noll eller nära noll. Jag tror att reklam kommer att vara *en* av de vägar som folks uppmärksamhet kommer att ta, men inte den enda. I det långa loppet kommer reklam bara att vara en del av hur vi tar betalt för det som är gratis.

Mer Kevin Kelly:
www.kk.org

Studiecentralen-nytt

SVENSKA STUDIECENTRALENS VERKSAMHET UTVECKLAS!

Bland de utvecklingsprojekt som upptas i Studiecentralens utvecklingsplan och finansieras med Utbildningsstyrelsens stöd för utvecklings- och kvalitetsarbete finns bl.a.

Europaåret för frivilligarbete 2011. Strävan är att frivilligarbete ges synlighet så att de internationella mål som EU-kommissionen satt upp inför året även uppnås på finlandssvenskt håll.

Integration i föreningslivet på svenska i Finland. Målet är att antalet invandrare i de finlandssvenska föreningarna ökar. Detta underlättar invandrarnas integration och skapar naturliga kontaktytor mellan invandrarna och lokalbefolkningen. Båda lär av varandra.

Utvecklande av e-studiecirklar. Det fria bildningsarbetet bör vara tillgängligt för alla. Studiecirkeln har av tradition varit bunden till bestämda fysiska platser, men med hjälp av studiecirklar på nätet skall alla kunna skapa grupper och cirklar oberoende av bostadsort.

FÖLJANDE KURSER OCH FÖRELÄSNINGAR är nu aktuella – välkommen med!

5.5.2011 Cajsa Tengblad (Sve) föreläser om självbild, självförtroende och självkänsla. Är jag någon även när jag inte syns, orkar prestera el-

ler har råd att köpa mig det ”alla andra” har? Hur kan jag må bra och få en sann bild av mig själv? Föreläsningen är i första hand avsedd för unga. Tid och plats: kl. 13-16 i SFV-salen, Nylandsgatan 17 B, Helsingfors. Anmälan: Frida Westerback, frida.westerback@dua.fi, tfn 040 765 0150.

9.5.2011 Kultur för seniorer – kultur och hälsa. Eleanor Bodel, koordinator för Seniorer, kultur och hälsa i Umeå presenterar Umeås prisbelönta verksamhet för seniorer. Tid och plats: kl. 15.45 – 17.15 på Vasa Universitet, Wolffskavägen 34. Anmälan: anna-karin.ohman@studiecentralen.fi, tfn 050-3421890.

10.5.2011 ”Idéer för mera liv i åren” är en inspirerande workshop för arrangörer av aktiviteter riktade till seniorer. Inledare är Eleanor Bodel, se ovan, och Ditte Winqvist, Sakkunnig kultur på Finlands Kommunförbund. Tid och plats: kl. 9.30 – 15.00 SFV-salen, Nylandsgatan 17 B, Helsingfors. Anmälan: Catharina von Schoultz, kansli@studiecentralen.fi, tfn 09-6129 0711.

10.5 i Vasa, 16.5 i Åbo och 20.5.2011 i Helsingfors Verktyg på webben! Lär dig använda kostnadsfria verktyg som kan underlätta i det dagliga arbetet. Kursen ger en praktisk

inblick i några av de mest använda program på nätet med fokus på kommunikation och information. Tid och plats fås vid anmälan. Anmälan: kansli@studiecentralen.fi eller 09-61 29 070.

12. och 19.5.2011 Vill du bli utbildare inom föreningskunskap? Kurs för de som vill fördjupa sig i föreningskunskap för att kunna föreläsa om ämnet inom den egna organisationen eller andra. Tid och plats: kl. 17-21 och 18-21 på ABC, Expresskurvan 2 i Vasa. Kursavgift: 30 EUR. Anmälan: anna-karin.ohman@studiecentralen.fi, tfn 050-3421890.

26.5.2011 Kultur och Hälsa – Är det sant att man blir friskare av musik, konst eller litteratur? Vad säger forskningen idag? Föreläsning med konstnär Anna Toresdotter från Sverige på Borgå folkakademi, Runebergsg. 16 – 18 i Borgå. Tid: kl. 15.00, Inträde: 10 EUR. Anmälan: Catharina von Schoultz, kansli@studiecentralen.fi, tfn 09-6129 0711.

Ha en skön vår!

Matts Granö
och Catharina von Schoultz

Mariehamns litteraturdagar

TEXT & BILD: BENITA AHLNÄS

Mariehamns litteraturdagar har sedan år 1993 ordnats ett veckoslut kring Maria bebådelsedag. Framlidna chefbibliotekarien Yvonne Andersson-Halling var en av initiativtagarna till det litterära evenemanget. Temat för de första litteraturdagarna var "trots". "Godhet" var årets motto. Nästa år blir det 20-års jubileum.

ARBETSGRUPPEN BAKOM ÅRETS LITTERÄRA evenemang: projektledare Isabella Sarling, kulturchef Tom Eckerman, kultursekreterare Lars Midbjer, bibliotekarie Leena Orre, biblioteksassistent Lise-Lott Ehrnstén och författare Katarina Gäddnäs.

Godhet i fokus på litteraturdagarna

*Godhet som tema?
– För att man talar så litet om godhet men desto mera om ondskan.
Katarina Gäddnäs*

*Godheten har två sidor.
Den som ger godhet upplever den inte på samma sätt som den som tar emot godhet.
Victoria Webster*

*Godhet är en förmåga som man kan utveckla, inte en talang som man föds med.
Birgitta Boucht*

Goda är **Mercedes Urbano-Winquists** handgjorda chokladpraliner. Lagom till Mariehamns 150-års jubileum har hon skapat Mariehamns pralinen och Pomern pralinen. I henne och hennes man konstnären **Peter Winquist** förenas godheten och kärleken.

MERCEDES URBA-NO-WINGUIST med praliner 150-års jubilerande Mariehamn till ära.

Choklad, konst och kärlek är gemensamma nämnare för **MERCEDES URBA-NO-WINGUIST** och **PETER WINQUIST**.

På spaning efter godhet är temat för den nordiska vandringsutställningen i Mariehamns museum. På väggen finns många lappar med besökarnas definitioner på godhet. Godhet är att vara med min mommo och min moffa, komprimerar **Emmy Perokorpi** 5 år. För **Emma Viktorsson** 6 år är godhet kärlek.

Godhet utstrålar **Alvin Eriksson** född i februari 2011. Hans mamma **Susanne Eriksson** är sopran i gospelkören *Good News* som svarar för den fartfyllda öppningen av den nittonde upplagan av Mariehamns litteraturdagar över temat godhet. Detta som en motpol till trots som var ämnet för det första litterära evenemanget 1993.

På spaning efter godhet - en nordisk vandringsutställning i Mariehamns museum. Godhet är att vara med min mommo och moffa, säger **EMMY PEROKORPI** 5 år till vänster. För **EMMA VIKTORSSON** är godhet kärlek.

Yngst på litteraturdagarna är **ALVIN ERIKSSON** född i februari 2011. Här med **CIA NUMMELIN** till vänster och mamma **SUSANNE ERIKSSON**, sopran i *Good News* - Mariehamns gospelkör grundad 2003.

Författaren **LARS SUND**, till vänster möter journalisten **PELLE KEVIN**.

Modigt temaval

– Godhet är ett modigt temaval. Jag tror nämligen att godhet är långt svårare att gestalta än ondskan, säger författaren **Lars Sund** i sitt öppningstal.

– Vi behöver godheten inte minst för att bevisa för oss själva att vår stund på jorden inte har varit helt utan värde.

Talet har kommit till i all hast. Lars Sund skrev det på stadsbiblioteket efter beskedet om att han blev stand in för **Marcus Birro** som hade lämnat återbud på grund av att hans barn hade insjuknat. När bibliotekschefen **Eva Gustafsson-Lindvall** än-

trar scenen för att meddela detta går ett besvikelsens sus över publiken. Men Lars Sund kommer besvikelserna på skam. Det han har att säga väcker starkt gensvar.

Maratonlopp genom åländsk bokutgivning

Kjell Andersen och **Benita Mattsson-Eklund** har den föga avundsvärda uppgiften att på knappa en timme löpa ett maratonlopp genom den åländska aktuella bokutgivningen omfattande cirka fyrtio titlar. Därtill på sämsta publiktid, i arla morgonstund efter den litterära kvälls-

supén som för mångens del drog ut över småtimmarna. Men publiken som har mött upp är på alerten. Det är också Kjell och Benita. Kjell rivstartar med att höja två debutanter till skyarna. Den ena, **Doris "Doddo" Ingman**, är en bit över sjuttio. Hon blev också mästare i *Poetry Slam* eller nyskapande åländsk poesi för tre år sedan. *Mormor och jag* och *Vilhelm bakom spegeln* är titeln på hennes roman med ett pregnant språk som enligt Kjell för tankarna till **Tove Jansson**. Den andra debutanten är ung man som jobbar på Mariehamns stadsbibliotek. Han heter **Martin Hög-**

→

Maratonlopp genom nyutkommen åländsk litteratur löpte **KJELL ANDERSEN** och **BENITA MATTSSON-EKLUND**.

Byråchefen vid Ålands landskapsregering **STINA COLÉRUS** flankerad av **BITTE WESTERLUND** och **BIRGITTA BOUCHT**.

Fyra böcker i den aktuella åländska bokutgivningen; Mormor och jag och Vilhelm bakom spegeln av **DO-RIS "DODDO" INGMAN**, Skymningslandet av **MARTIN HÖGSTRÖM**, Victor Westerholm av **KJELL EKSTÖM** och Boken om Mariehamn av **FOLKE WICKSTRÖM** och **JERKER ÖRJANS**.

FOLKE WICKSTRÖM med Boken om Mariehamn vid Liscos försäljningsdisk med **CHRISTINA HALDIN**.

ström. Titeln på hans bok är *Skymningslandet*. Det är en spännande debut enligt Kjell. Boken handlar om två män – en journalist och en pianist – i ett höstligt Mariehamn.

Benita Matsson-Eklund inleder med att presentera **Vibeke Voigts** bok *Vittring* som handlar om den sista avrättningen på Åland. Det var pigan Gustava i Föglö som blev dömd för barnamord.

Liselott Viléns bok *Ingenstans under himmelen* är ett bra lästips i likhet med de andra böckerna som Benita presenterar. Till dem hör **Ulla-Lena Lundbergs** *Jägarens leende*, en bok om grottkonst och klippmålningar. Enligt Benita är boken en skattkammare på en underbar svenska. Kjell fyllde i med ett:

– Man vill stiga upp och applådera när man har läst *Jägarens leende*.

Benita fortsatte presentationen med idel ampla lovord. Det var om *En annan värld* av **Håkan Kulves**, *44 dagar* av **Kiki Alberius-Forsman**, en bukett konstböcker med bland andra **Kjell Ekströms** bok om **Victor Westerholm**, en historik över åländska kyrkor av **Åsa Ringbom**, *Åland à la carte*, åländska barnböcker och slutligen jubileumsboken över 150-åriga Mariehamn av **Folke Wickström** och **Jerker Örjans**.

Kjell berömde Ålands flora som han sade att man blir klok av att läsa. **Mikael Paasikivi**, sonson till president **Juho Paasikivi**, är en "mogen" debutant som har skrivit om hur det förflutna inverkar på nutiden med titeln *Guld i blodet*.

Maratonloppet genom den åländska litteraturen, begreppet myntat av Benita Matsson-Ek-

lund, var på grund av farten svårt att hänga med i. En förteckning över böckerna utlovas på Mariehamns stadsbiblioteks hemsida.

Så många Mount Everests

Det är titeln på **Victoria Websters** bok i ugnsfärsksvensk utgåva lagom till litteraturdagarna. Victoria har trots sitt funktionshinder eller handikapp studerat, mot alla odds, till läkare. Hon berättade öppenhjärtigt om sin bok och om fördomar av olika slag som hon har mött.

– Att skriva den här boken har varit annorlunda, medgav Victoria. Boken har varit svår att skriva eftersom den handlar om saker som man helst vill glömma. Jag har varit tvungen att utlämna mig.

Om människor som gör varandra illa

–*Tusenblad* handlar om människor som gör varandra illa, avslöjade **Birgitta Boucht**. Samtalsledaren **Anna Friman** frågade om det finns några hemligheter i boken. Svaret blev att den gamla kvinnan i badkaret, som boken handlar om, ruvar på många gåtor medan hon med sina tynande krafter kämpar för sitt liv. Produktiva Birgitta Boucht kom med ett annat avslöjande om att *Förklädd och naken* kunde vara en lämplig titel på hennes tilltänkta självbiografi. Hon menade också att det är lättare att se ondskan än godheten.

Lång författarparad

Som sig bör på Mariehamns litteraturdagar var författarparaden lång. Det var åländska, finlandssvenska, svenska författare och en isländsk skribent. I godhetens strålkastarljus lyste utöver tidigare nämnda; **Henrik**

Så många Mount Everests. **VICTORIA WEBSTERS** bok slutsåldes i ett nafs. Till vänster Victorias likaså skrivande mamma **DIANA WEBSTER** och hälsovårdaren **SISSI UUNILA** som har kommit till litteraturdagarna för att höra Victoria som har arbetat som läkare i Mariehamn.

BIRGITTA BOUCHT aktuell med *Tusenblad* samtalar med **ANNA FRIMAN** till vänster.

MÄRTA TIKKANEN och **LARS SUND** i solgasset utanför Mariehamns stadsbibliotek..

Jansson, Sonja Nordenswan, Inger Edelfeldt, P C Jersild, Ann Heberlein, Morgan Alling, Märta Tikkanen, Elin Ruuth, Helena Österlund, Steinar Bragi och Mari Jungstedt.

20-års jubileum 2012

Nästa år fyller Mariehamns litteraturdagar 20 år. Ämnet är tillsvidare oklart, informerade projektledaren **Isabella Sarling**, men planeringen är i full gång.

Vi har mycket att lära av japanerna

Gustaf
WIDÉN

FÖRSOMMARENS HÖJDPUNKT ÄR KÖRSBÄRSTRÄ-
DENS korta blomning. Någon enstaka dag vilar
ögat i den ljusa skruden – och så är allt över.

I japansk kultur får körsbärsblommorna en ma-
gisk betydelse. Ingen kan räkna alla dikter som skri-
vits till deras lov.

Det skira och förgängliga, livet som föds och
släcks av första bästa vindpust. Där ligger blom-
morna plötsligt, redo att bli mull på nytt. Eller som
den holländsk-brittiske författaren **Ian Buruma**
uttrycker det: »*Man hinner knappt höja sin kopp med sake
för deras rosa skönhet förvån de är borta*».

DET SYMBOLISKA I DEN poetiska traditionen blir
nästan övertydligt inför senvinterns katastrof
i Japan, med oöverblickbara konsekvenser bortom
alla nationsgränser. Allt förgår – för att återfödas på
nytt, likt körsbärsblommen.

Jag vet ingen annan kultur som så tydligt suger
tröst och näring ur religionen. Hur beundransvärd
är inte den japanska ödmjukheten och värdigheten
inför naturkrafternas plötsliga urladdning.

I vår del av världen – regerad av trygghetsnar-
koman – skulle vi gripas av fullkomlig panik om
den normala tillvaron slås i spillror. Vår inriktning
på egoistisk utlevelse klarar inte av existentiell ut-
satthet. Vår tro på teknologins förträfflighet gör oss
både blinda och döva. Men i Japan – som förvisso

i minst lika hög grad förlitat sig på tekniken – böjer
man sig inför ödets nycker, bugar sig mot jordens
sprickor, uthärdar allt för att så inleda den mödo-
samma vägen tillbaka. »*Det kan inte hjälpas*», (*shikata
ga nai*), lyder ett ofta uttalat ordspråk.

INGEN TVIVLAR VÄL PÅ att japanerna – om inte
kärnkraftsutsläppen slutar i total förstörelse av
vatten, jord och luft – inom några år har byggt upp
sitt samhälle igen. Tiotusentals människor har spol-
ats bort av tsunamin, ett helt kulturarv är på ett
ögonblick uttraderat. Ändå lever hoppet mitt i det
som hos mindre luttrade folk skulle framkalla miss-
tröstan och förtvivlan.

Gång på gång ger japanerna uttryck för en so-
lidaritet som har sina rötter i buddismens frids-
begrepp och som också avspeglas i de andra sto-
ra trosinriktningarna, shintoismen och konfucia-
nismen. En lärare förklarar att han inte kan lämna
sina elever: vem skulle då undervisa dem i konsten
att leva riktigt? Hela det mörka skräckscenariot vid
Fukushima får en aura av ljus när man tänker på de
i sann mening hjältemodiga insatser som gjorts av
anställda vid kärnkraftverket. Många har fått svå-
ra strålningsskador, men få lär ha tvekat att gripa in
med risk för sina liv.

Det kan inte hjälpas. Med det gamla ordspråket som stöd uthärdar japanerna
allt. Tsunamin och kärnkraftskatastrofen i Fukushima krävde tiotusentals liv –
men i solidaritetens och religionens namn ska landet byggas upp igen.

JAG VET ATT MYCKET i det japanska undret bygger
på stark auktoritetstro, en benhård hierarki som
i våra ögon kan te sig främmande. Det skirt poetis-
ka i klassisk japansk kultur har också sin paradoxala
motsats i det traditionsstyrda våld som både på film
och i serieteckningar gestaltar en övermåttan hård
verklighet. En suverän författare som **Yukio Mis-
hima** blir till slut närmast en dödens apostel, något
som kulminerade i hans rituella självmord 1970.

Men framför allt är riten ett sätt att ge livet stad-
ga och mening. Mishimas kollega **Yasunari Ka-
wabata**, Nobelpristagare 1968, visar i sina roma-
ner hur den berömda teceremonin blir en sorts
andlig reningsprocess. Rörelserna är strikt reglera-
de, ingen onödig stress får störa ögonblickets kon-
centration. En annan klassisk diktare, **Junichiro
Tanizaki**, lär oss att tingen har sin egen själ.

ATT SOLIDARISERA SIG MED japanerna i deras
svåra stund är en självklarhet, hur maktlösa vi
än kan känna oss inför naturens eruptioner. Natur-
krafterna styrs inte av godhet eller ondska; de följer
sin egen gåtfulla rytm, omöjlig att tyda och förutse
ens för de mest insiktsfulla vetenskapsmän. Men i
umgänget mellan människor har godheten trots allt
sin chans. Och här har det som sker i Japan mycket
att lära oss i vårt trygga men andefattiga välfärds-
hörn av världen.

HAIKUMÄSTAREN ISSA, TOLKAD AV författaren
Per Erik Wahlund, uttryckte denna hopp-
fulla förvisning mot alla odds med svindlande pre-
cision:

Av dagg är världen
Och blir aldrig mer än dagg
och ändå – ändå –

Reportage med sting

OLLE SPRING

Deltagarna i SFV:s kulturreesa till Indien 2008 känner väl igen sig i **Calle Hårds** roman *De döda hundarna på Kovalam Beach* (Isa-berg förlag, 2010). Vi fick träffa författaren, när han vid en middag livfullt och initierat orienterade oss om förhållandena i Indien i allmänhet och i delstaten Kerala i synnerhet. Hård, som under sommarhalvåret bor på Holmön utanför Umeå, flyttar undan vintermörker och köld hit till södra Indien.

HAN ÄR ALLTSÅ VÄL hemma-stadd i den miljö han så målande beskriver i sin bok, den tredje spänningsromanen om journalisten Marit Sköld. Hård är också journalist. Han skriver en rasande fartfylld prosa, med den drivna reporterns skarpsynta blick för detaljer. Från boksidor-na strömmar de exotiska krydd-mättade dofterna, den glödande hettan, det vita ljuset, det ständigt närvarande oväsandet från trafiken, de många ljuden från myllret av människor. Vi trängs i gytret på gatorna i delstatshuvudstaden Trivandrum (som heter *Thiruvananthapuram* på det lokala språket malayalam) med fotgängare, cyklister, bilar, tuctucs, motorcyklar, skotrar, oxspann – och tiggare av de mest sorgliga skepnader. Vi åker i trånga

dieslosande taxibilar vars förare med suveränt dödsförakt utnyttjar varje millimeter som för ett ögonblick öppnar sig i den totalt blockerade trafiken – förlitande sig på guden *Ganesha* som sitter fastejpad på instrumentbrädan och på signalhornet som han oupphörligt tutar i för att påminna om sitt existensberättigande. Vi går barfota i Arabiska havets evigt återkommande dyningar på beachen nedanför hotellet i Kovalam och vi sätter oss på strandkaféet där ölet serveras gömt i en papperspåse för att kamouflera eller markera att krögaren inte har officiellt utskänkningsstillstånd.

På en utfärd till Kochi betraktar vi fascinerat de gigantiska kinesiska lyfthåvarna, som får en avgörande betydelse i upplös-

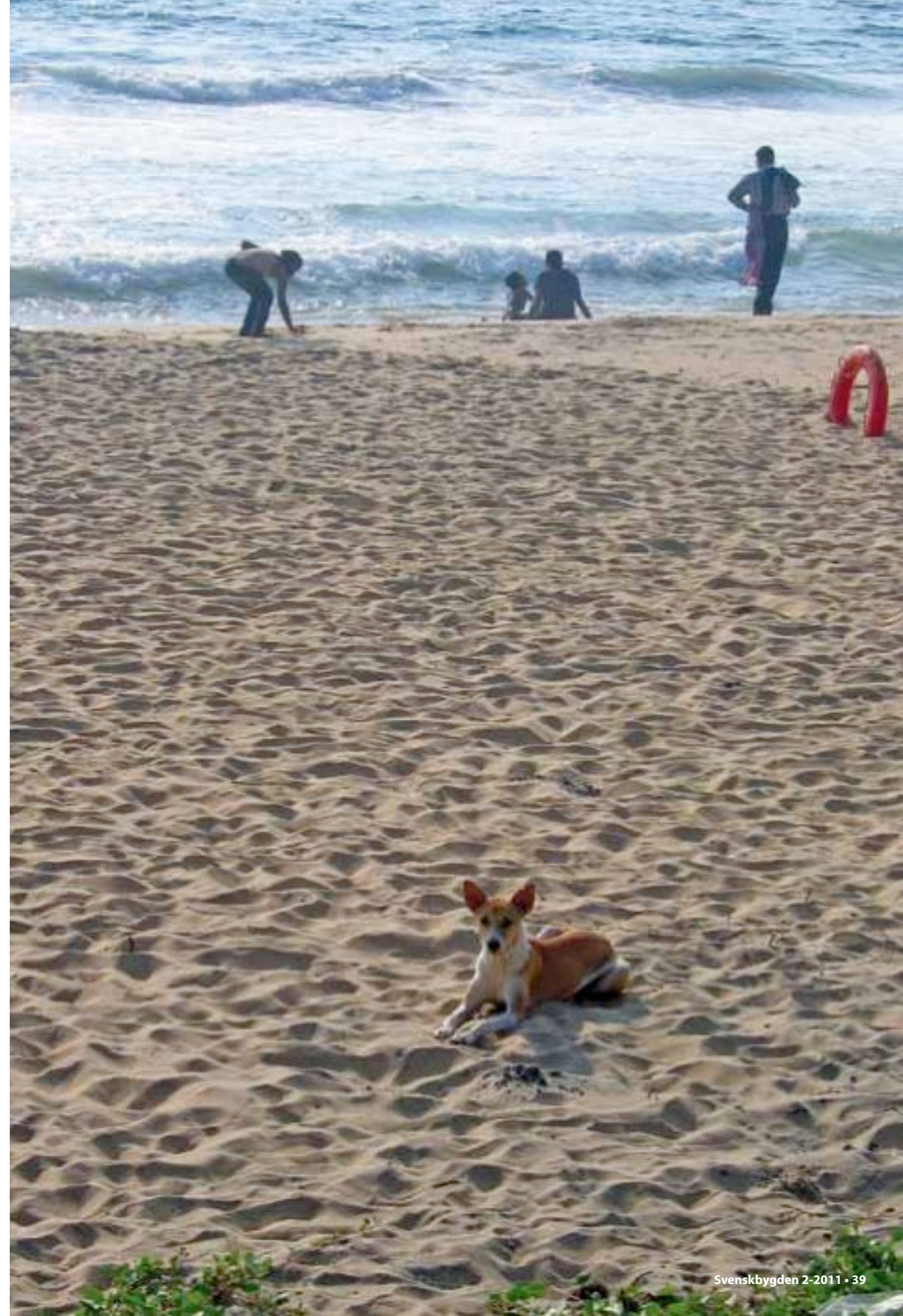
ningen av den komplicerade intrigen i Calle Hårds roman.

Gammal uv med problem

Den börjar med några döda hundar som hittas på stranden. De blir Dagens Spegels utsände korrespondent Roland Hedmans uppgång och fall.

Han beskrivs av sin chefredaktör som en gammal uv, som krökar och har problem. ”Men rätt vaggad är karln duktig på att läsa av trender”. Dagens Spegel vill ha en man i Indien ett tag för att beskriva existentiella värden som →

De herrelösa hundarna på de milslånga stränderna i Kerala har en central roll i Calle Hårds nya roman. (Foto: Olle Spring)

→

fascinerar dagens människor och lockar läsare. Risken att Hedman super eller knarkar ihjäl sig där borta tas med i beräkningen – det skulle bara bespara tidningen en del problem...

Och det blir sannerligen problem. Dagens Spegel får sitt scoop som skriker ut HUNDPEST med stora svarta rubriker. Hundpesten sprider sig som en löpeld – på löpsedlarna, blir en pandemi i medievärlden.

Hippien Holger från Ekenäs

Ett mystiskt dödsfall på ett flyg från Indien till Finland för pesten till Norden. Målarmästaren Holger Koivisto från ”den sömniga finlandssvenska småstaden Ekenäs” börjar plötsligt må dåligt på Finnairs flight AY 378 från Bombay till Helsingfors. Han förlorar medvetandet och avlider trots kabinchefen Christina Wallins alla ansträngningar att ruska liv i honom. 67-årige Holger är arvtagare till den anrika firman Färg och Tapet. Han har varit i Indien för att återknyta bekantskapen med en f.d. strandhippie, som fyrtio år tidigare hade öppnat de orörda stränderna vid Indiens sydspets för Europas hippiekaravaner. Holgers eget långa hippiehår har för länge sedan hamnat på golvet i frisørsalongen på Stationsvägen och han har fått säte som principal i Ekenäs sparbank bland andra betrodda familjeföretagare. Men oförhappandes har han här hemma för en tid sedan stött på sin indiska vän från de gemensamma ungdomsåren och bjudit honom på Knipan. Nu har han varit på dennes furstliga bröllop och trängts med minst tvåtusen

CALLE HÅRD (af Segerstad), född 1946 i Vasa och uppväxt i Karis, har gjort sin journalistiska karriär i Sverige.

gäster i Kerala Parvati Marriage Centre.

Dödsfallet blåser mera glöd i mediedrevet. Dagens Spegels rubrik Mördarviruset är här, med en grafisk illustration som visar hur nära det är mellan den döde Holgers hemstad med det svenskklingande namnet Ekenäs och Stockholm, ljuder starkare än den finländska myndighetskommunikén att det inte finns belägg för något dödsfall. Snart skjuts hundar också i Sverige i den panikartade fruktan för det okända mördarviruset.

Scoopet spricker

Nästa fjäder i Roland Hedmans reporterhatt blir scoopet att ett botemedel har utvecklats vid en indisk klinik. Guviron utvinns ur kåda och beskrivs som den största upptäckten sedan penicillinet. Roland får veta att detta preparat kommer att förpassa hundpesten till historieböckerna – och andra virusinfektioner med för den de-

len. Men när också den nyheten spricker börjar loppet vara kört.

Calle Hård målar på med yvig penselföring, han kryddar och sockrar sin text med fyndiga metaforer och roliga gags. Han drar sig inte för att driva respektlöst med urgammal indisk läkekonst – *ayurveda* är en storindustri just i Kerala som erbjuder välbefinnande, lindring och hopp för många sjuka eller livströtta västerländska turister. Det är modigt gjort av Hård att avfärda hela denna naturmedicin som humbug...

Högt tempo

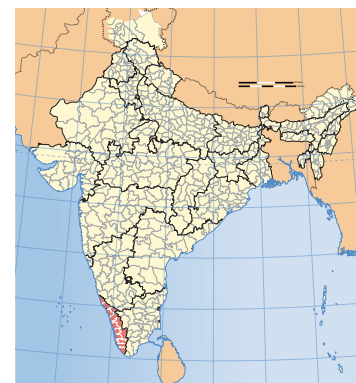
Han kan sin kvällstidningsjargong utan och innan. Karispojken, som gjorde sina första journalistiska lärospån som sommarredaktör på Västra Nyland, har arbetat i 26 år på Expressen i Stockholm – ”tidningen med sting” – som nyhetsreporter, utlandsmedarbetare och featureskribent. Efter det var han i flera år Lappmarksreporter på Västerbottens-Kuriren. Hans interiörskildringar av det hektiska arbetstempot på en tidningsredaktion är trovärdiga – en rolig poäng är att han sätter sin gamla kompis, Hbl-reportern Staffan Bruun som nyhetschef på Dagens Spegel. Hård håller själv ett högt berättartempo, men lyckas väl hålla ihop skildringen och den röda tråden trots många och långa geografiska hopp mellan Kerala i söder och Lycksele i norr med centralredaktionen i Stockholm som navet. Där sitter den unga praktikanten Marit Sköld på nattredaktionen och försöker hyfsa till de ibland rätt fantasiful-

De gigantiska lyftnäten i Kochi har anor från medeltiden. De används fortfarande av lokala fiskare. (Foto: Olle Spring)

la mejlen från tidningens man på den indiska nyhetsscenen. Hennes ökande tvivel på nyhetsrapporteringen speglar kanske också författarens egna självkritiska reflektioner om etiken i kvällstidningsjournalistiken, som kan urarta i rena nyhetsmakeriet.

Marit Sköld blir den som får reda upp allting. Hon skickas till Indien och det blir för henne också en mognadsprocess. De ylande hundarna i nattmörkret utanför hotellet ger henne alla svar i det skådespel i tre akter som hon oförskyllt har varit medaktör i. Hon slås brutalt av en insikt om att hon måste lämna Spegeln av ren självbevaringsdrift: ”Den höll på att förminska henne, den gjor-

Den indiska delstaten Kerala är märkt med rött på kartan.

de sitt bästa för att skala av hennes integritet, lager efter lager, för att till slut göra henne helt skyddslös. På tre månader hade den berövat henne förmågan att genomskåda och analysera, egenskaper som hon trodde sig ha burit på och som skulle göra henne till en bra journalist.”

Men ännu återstår en sista akt i detta hänsynslösa skådespel, innan hon kan ta flyget hem – och steget ut i friheten.

Calle Hård har skrivit en mycket underhållande och tankeväckande bok. Dessvärre störs den positiva läsoplevelsen av en oförsvarlig mängd skrivfel och tryckfel. Men de lär korrigeras i en kommande pocketupplaga.

Sitra utredde finländarnas förhållande till landsbygden

AV LANDSBYGDEN FÖRVÄNTAR SIG finländarna framför allt bättre utbud av ekologiska och närproducerade livsmedel samt möjlighet till uppladdning, rekreation och kontakt med naturen. Utvecklingen av nya sätt att tillhandhålla tjänster ses som en viktig fråga.

Dessa synpunkter framgår av en barometerundersökning som självständighetsfonden Sitra låtit utföra om finländarnas förhållande till landsbygden. Över 1 600 finländare svarade på enkäten som genomfördes av enheten för ekonomisk forskning vid Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi MTT och av Taloustutkimus Oy i februari 2011.

Tron på landsbygden har stärkts på två år

Finländarnas tro på landsbygdens betydelse för Finlands framtid har stärkts på de knappa två år som förflutit sedan den förra undersökningen. I dag är de som förhåller sig optimistiskt till landsbygdens framtid dubbelt så många som de som förhåller sig pessimistiskt. I den föregående undersökningen var andelarna omvända.

– Tron på framtiden har ökat i alla åldersgrupper, men mest i kategorin 25–44 år. Samtidigt har andelen finländare som tror på en avfolkning av landsbygden minskat radikalt, från 68 procent till 31 procent, berättar direktör **Eeva Hellström** från Sitras program Landmärken.

De som känner sig som både stadsbor och landsortsbor är nu

lika många som de som känner sig som stadsbor. Identitetsutvecklingen är emellertid inte likadan i alla åldersgrupper. Allt fler i kategorin 15–24 år känner sig som stadsbor, medan man i kategorin 25–44 i allt högre grad upplever sig som både-och-människor.

Landsbygden finns till för alla finländare

Förhoppningarna om landsbygdens framtid är likriktade oavsett ålder och bostadsort. Enligt barometerundersökningen är finländarna mycket eniga om att landsbygden finns till för alla och att den ska utvecklas utifrån finländarnas behov.

– På det personliga planet förväntar sig finländarna att hitta framför allt utrymme och lugn samt möjligheter till uppladdning och rekreation på landsbygden. I synnerhet unga människor antar att dessa aspekter blir viktiga för dem i framtiden. Förändringen i finländarnas förhållande till landsbygden innebär många nya affärsmöjligheter som kan

identifieras med hjälp av ett nytt efterfrågeorienterat landsbygdstänkande.

Enligt barometerundersökningen vill hälften av finländarna gärna se ny affärsverksamhet inom den gröna ekonomin. I synnerhet önskar man sig bättre tillgång på ekologiska och närproducerade livsmedel. Däremot vill endast 20 procent av finländarna se en effektivisering av jordbruket.

– Det förefaller som om man önskar sig att olika lokala lösningar inom den gröna ekonomin skulle bli ett genuint alternativ till centraliseringen, men man förlitar sig inte helt på att detta kan bli verklighet. Landsbygdpolicyn är ett sätt att uppfylla finländarnas önskemål.

Enligt Hellström har landsbygdens betydelse för finländarnas välfärd och den gröna ekonomins potential identifierats i den gällande landsbygdpolicyn, men de konkreta målen och praktiska åtgärderna hamnar ofta på efterkälken. Landsbygdsutvecklingen utgår fortfarande mer från vad landsbygden har att erbjuda än vad finländarna vill ha.

SITRA I KORTHET

Fonden inrättades 1967
Lyder under riksdagen
Oberoende.
Uppgifterna fastställs i lag.
Verksamheten finansieras med
avkastningen av grundkapitalet
och företagsfinansieringen.
Cirka 100 anställda.

Mia AITOKARI

Tvåspråkig trebarnsmamma, som jobbar hemma på gården i Isnäs och som verksamhetsledare för en landsbygdsutvecklingsorganisation inom tredje sektorn

Byars vara eller icke vara i Nylands landskapsplan

NYLANDS LANDSKAPSFÖRBUND PUBLICERADE SITT utkast till landskapsplan för nya Nyland 9.3. Med bestörtning togs det emot bland gemene man på landsbygden, då byar försvinner från landskapskartan. Enligt landskapsförbundets tjänstemän har det här ingen praktisk betydelse, utan det baserar sig på en omdefiniering av bybegreppet. Man har övergått från begreppet jordregisterby till att rita cirklar och se hur många människor som bor inom dessa. För få antal människor betyder ingen by. Landskapsförbundets tjänstemän säger sig ha samarbetat med kommunerna för att kunna balansera planen, men sakkunniga har de inte frågat.

Vi lever i detta land under intressanta regionpolitiska kriterier. Vi har regionalpolitiken som styrs från arbets- och näringsministeriet och landsbygdspolitiken som styrs av jord- och skogsbruksministeriet via YTR, som är ett specialistnätverk som jobbar med landsbygdspolitiska frågor. Beaktar man enbart de regionalpolitiska kriterierna, kommer man säkert fram till att landskapsförbundets förfarande är korrekt. Tittar man däremot på helheten ur ett landsbygdspolitiskt perspektiv, ser man genast stora brister i förfarandet – människorna och det funktionella samhället har inte beaktats!

Vi som jobbar med landsbygdsutveckling, jobbar med människor och små samhällen. Vi ser vårt land ur ett grodperspektiv och anser att för att en region skall må bra, måste alla människor i regionen må bra och ha rätt att uttrycka sig i frågor som berör dem. Detta är landsbygdspolitik i all sin enkelhet. Vi är varken tjänstemän eller politiker. Vi kan vara det, men då tror jag att perspektivet för-

ändras. Jag tror att mitt perspektiv till landsbygden är slutgiltigt ”rubbad”. Antagligen skulle jag inte kunna helhjärtat delta i det politiska beslutsfattandet, utan att konstant känna ett tryck från gräsrotterna.

Vad skulle landskapsförbundet då ha kunnat göra annorlunda? Man kunde fråga sig vad byar är nu-förtiden? En by är en funktionell enhet, bestående av individer som bor på ett område, vilket kan bestå av flera jordregisterbyar. Byasammanslutningarna i vederbörande region kan hjälpa till när det gäller att slå fast kriterier för levande samhällen och definiera byar. Landskapsförbundets kriterier har betydelse för kommunerna i fråga, eftersom planläggningen styrs av landskapsplanen. Men de har även betydelse för lokalbefolkningen, då byar slopas från kartorna utan att någon har frågat hur den byn fungerar och vilka behov människorna där har. Ett ypperligt exempel är byarna NOAK (Andersby, Hommansby, Tavastby och Skinnarby), fyra byar som fungerar tillsammans. Nu kan de alla slopas, eftersom tjänstemännen inte har bekantat sig med det lilla samhällets realiteter.

Östra Nylands landskapsförbund skulle aldrig stryka bort byar från kartan utan att ta sig en titt på förhållandena ute på landsbygden. Exempelvis de områden som kommer att minska i betydelse enligt Nylands landskapsförbund – Isnäs, Pernå kyrkoby och Liljendal centrum (Sävträsk) – har alla fungerande byskolor, Isnäs t.o.m. två stycken!

Hur kan man planera utgående från någonting annat än lokalsamhällets behov och befintliga förhållanden?!

Inlägget har publicerats på Radio Vegas blogg: svenska.yle.fi/ostnyland ”Mitt Östnyland”.

TOVE FAGERHOLM

Oscar Parland – Barndomens mångtydiga och gåtfulla värld

Med saknad och nostalgi erinrar jag mig en tid då FST verkligen var ett litterärt medium. Under många år hade TV-teatern tre heltidsanställda regissörer: Åke Lindman, Carl Mesterton och Tom Cederberg. TV-tittarna blev bortskämda med den ena nyproduktionen efter den andra.

UNDER 1990-TALET NEDMONTERADE EMELLERTID FST vuxendramatiken (med undantag av en del specialsatsningar). Det beror självfallet på det trängda ekonomiska läget.

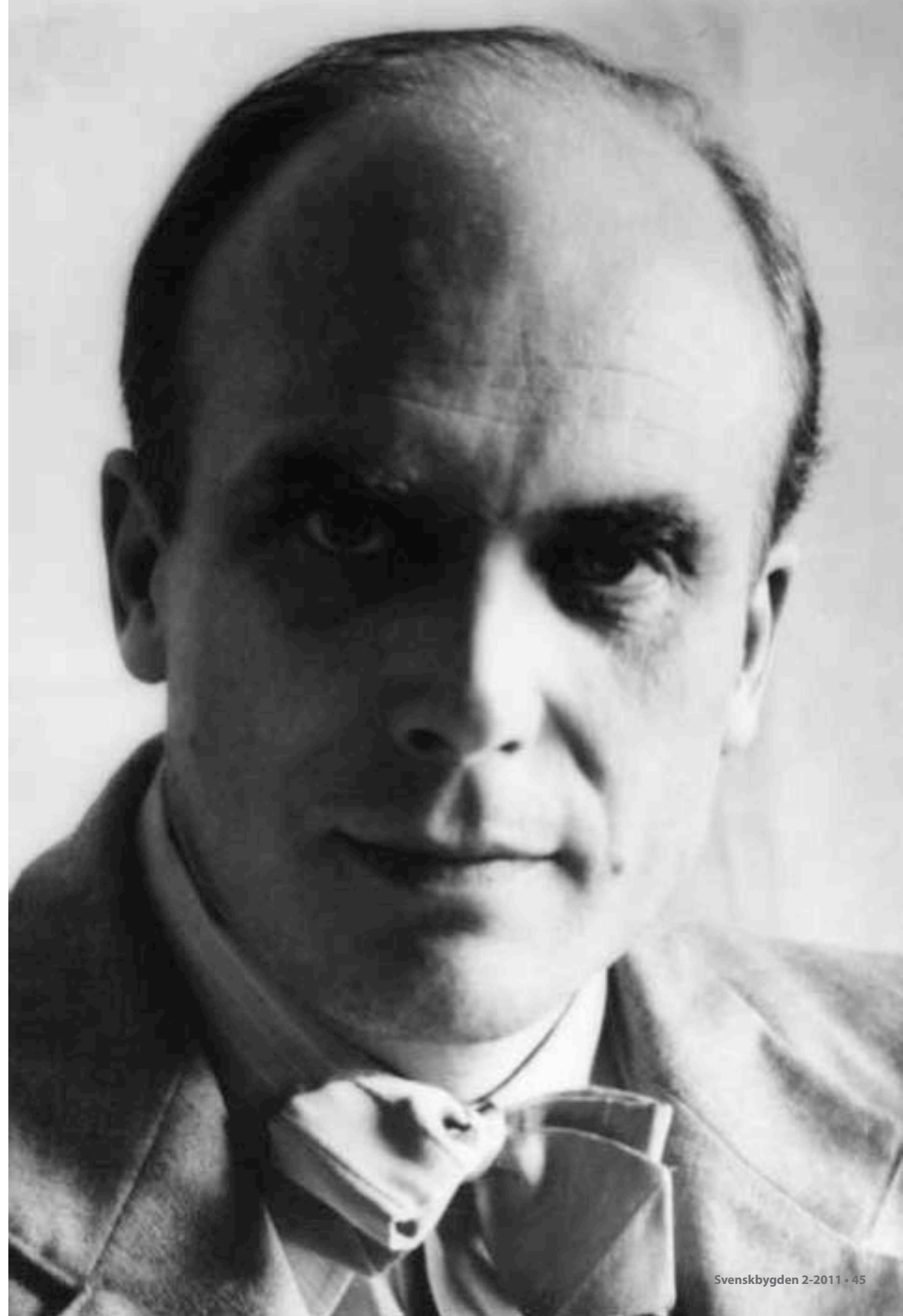
Trion **Åke Lindman** (regi), **Benedikt Zilliacus** (dramatisering och bearbetning) och **Lasse Mårtensson** (musik) skapade milstolpar i finlandssvensk TV-dramatik. På 70-talet var *Stormskärs Maja* den stora dramahändelsen och 80-talets oförglömliga SVT-klassiker var dramatiseringen av Oscar Parlands två särpräglade barndomsskildringar *Den förtrollade vägen* 1986 och *Tjurens år* 1988. I en tid då sit-comserier och humoristisk dramatik kommit i ropet representerar de två Parland-filmatiseringarna med sin surrealistiska och överdådiga stil en originell och modig storsatsning.

Oscar Parland medverkade själv som berättare. Underbart

spjuveraktiga **Marcus Hieta-nen** spelade femåringen Riki och **Pirkko Mannola** hade moderns roll. Legendariska finlandssvenska skådespelare så som **Lisa Bergström, Nils Brandt, Paul Budsko, Gerda Ryselin, Leif Wager** och **Nanny Westlund** personifierade de excentriska tanterna och onklarna. Inspelningen gjordes på Runsala där snickarglädjen i de gamla vilorna och den lummiga grönskan framtröskade stämningar från en förlorad barndomsvärld.

DET ÄR BEKLAGLIGT ATT TV-repriser är så dyra. Reprisersättningen till de medverkande är femtio procent av dagens inspelningshonorar. Två repriser blir alltså lika dyra som en nyproduktion.

Personligen skulle jag utan saknad avstå från hela raddan av nya underhållningsprogram om jag fick se *Den förtrollade vägen* och *Tju-*

→

rens år i repris. Jag önskar att Parlands myllrande barndomsvärld på nytt skulle fylla våra vardagsrum så att nya tittare fick uppleva att FST kan bjuda på någonting magiskt och fullständigt anorlunda, för denna filmatisering är en sällsam blomma i den finlandssvenska mångfald vi så gärna vill framhäva. Lyckligtvis kan vi alltid återvända till böckerna, vars friska livfulla språk frammanar bilder som kanske är sannare och mångtydigare än filmversionen. Dessutom har läsaren fördelen att kunna ta del av hela barn-domstriologin. Den tredje delen, *Spegelgossen*, finns inte med i tv-dramat, eftersom den utkom postumt 2001 även om alla tre manuskript tillkommit ungefär samtidigt.

OSCAR PERCIVAL PARLAND FÖDDES i Kiev 1912 som andra son till diplomingenjör **Oswald Parland** och **Ida Maria Parland** (f. Sesemann). Faderns släkt kom från England på fädernet och Tyskland på modernet. Oswalds farfar valde att bli finlandsk undersåte för att han gillade storfurstendömet liberala och västerländska lagar, men han vistades hela sitt liv i S:t Petersburg. Ida Maria härstammade

från en tysk köpmannasläkt som efter trettioåriga kriget bosatte sig i Viborg. Hennes far hade utbildat sig till läkare i Helsingfors men tjänstgjorde i S:t Petersburg, Ida Marias högt älskade mor var tysk-baltiska från Livland.

Oscars båda föräldrar var finlandssvenska medborgare födda i S:t Petersburg. De gick i tyskspråkigt läroverk och deras hemspråk var tyska. Oswald tjänstgjorde vid den tsarryska järnvägen. Han var specialiserad på brobyggen och var tvungen att resa mycket och ofta byta boningsort. Vid Oscars födelse var Oswald engagerad i ett stort brobyggnadsprojekt över floden Dnjepr och därför bosatt i Kiev. Den nästan fyra år äldre brodern Henry var ett mycket sjukligt barn. Ida Maria ansåg att det ständiga flyttandet och de påfrestande resorna var orsaken till Henrys sjuklighet. Därför valde hon att permanent bosätta sig i Tikkala nio kilometer väster om Viborg, där hennes mor hade låtit uppföra en stockvilla på det Sesemannska släktgodsets mark. Oswald fick förflyttning till S:t Petersburg och besökte Tikkala under veckoslut och semestrar.

Oscar skriver att han inga minnen har från sina två första lev-

nadsår i Ryssland. För honom började livet i Tikkala. Här bodde han från 1914 till slutet av 1919. Här föddes bröderna Ralf och Herman. Sinnligt beskriver han sin barndoms skyddade och idylliska värld:

För oss var det en sagovärld med sällsamma spetsmönstrade slott, villapalats och paviljonger omgivna av blommande syrenbersäer, rosenhäckar och äppelträd. Grönskan frodades vild och yppig. Genom villornas halvöppna fönster kunde man höra pianospel, för det mesta var det Chopin...

DET VAR EN MÅNGSPRÅKIG miljö. Bröderna lekte, läste och skrev på tyska och talade tyska med föräldrarna, men de talade också ryska med en del onklar och tanter och det hände att fadern övergick till ryska när han blev ivrig. Finska lärde de sig av tjänstefolket och deras barn på Tikkala. Oskar började också sin skolgång i finsk folkskola. Modern försökte vänja barnen vid svenska genom att sjunga en del svenska sånger, men svenska lärde de sig tala först när de flyttade till Grankulla 1922. Föräldrar och släktingar talade franska när de inte ville att barnen skulle

förstå. Fadern talade också engelska.

En fantasistimulerande hemmiljö

Föräldrarna inspirerade sönerna till konstnärliga aktiviteter. Högläsning var vanlig i familjekretsen. Fadern läste helst Shakespeares, Dickens och Tolstoj och ryska klassiker. Modern och mormodern föredrog tyska klassiker och romantiker men läste också Andersens sagor, Selma Lagerlöf och Henrik Ibsen. Sönerna uppmuntrades att skriva och skrivtävlingar ordnades med fadern som enväldig domare. Oscar skrev flitigt, det var för honom en emotionell lek att klä sina fantasier i ord.

Modern hade en uppenbar litterär talang. Kvällen efter kväll underhöll hon sönerna med improviserade historier i följetongstil. Det kunde också vara djurfabler, barndomsskildringar eller bisarra historier från släktens glansdagar. Berättandet smittade av sig på sönerna i form av en högläsningsslek. Den gick ut på att man valde en tjock bok från bokhyllan, satte sig i en fätölj mitt emot åhörarna och började improvisera. För syns skull tittade man i boken ibland och vände ett blad

när inspirationen hotade att tryta.

Det musicerades mycket, föräldrarna spelade gärna piano, fadern dessutom fiol och en morbror spelade cello. Sönerna fick pianolektioner. Oscar funderade på att bli kompositör som en av moderns kusiner. Han försökte locka fram nya klanger och sällsamma ackord ur pianot. Till sammans med bröderna hittade han på egna benämningar på sina ackordföljder. De kaka-foniska kompositionerna på pianot slutade vanligen i en skräll då fadern slog igen pianolocket så fingrarna nätt och jämt hann dras undan. Kärleken till klassisk musik varade livet ut och den musikaliska erfarenheten tillämpade Oscar Parland i sitt författarskap. Han fann att musiken och berättandet hade en mängd gemensamma kvaliteter: tidsflödet, tempot, spänningen, intensiteten, pausen, omtagningen, återblicken. En symfoni och en roman följer i princip samma formschema.

Fadern vidmakthöll den Parlandska kärleken till de bildande konsterna. Han hjälpte sönerna att utveckla sina anlag att teckna och måla. Ralf och Oscar tecknade mest självporträtt, men de

fyllde också hela jordklotet med en fantasifauna bestående av de mest fantastiska arter. Oscar planerade till och med att bli bildkonstnär men uppgav tanken på grund av föräldrarnas motstånd. Läkarestudierna tvang honom att lämna måleriet därhän.

Barndomens lekar var präglade av konstnärlig kreativitet. Det föll sig lika naturligt för bröderna att uttrycka sig genom att teckna, måla, musicera eller spela teater som genom att berätta.

En värld i bryskt sönderfall

I Tikkala upplevde Oscar Parland också starkt den ragnarök som kom i och med den ryska revolutionen då den idylliska världen plötsligt utsattes för bryskt sönderfall. Familjen förlorade allt vad de ägde utom den provisoriskt inredda stockvillan och andelen i det blygsamma släktgodset, som visade sig tillhöra 37 släktingar. Dessa onklar och tanter invaderade godset på flykt undan revolutionen, de bosatte sig i sommarvillorna och gjorde sina anspråk gällande. De levde i misär och var häftigt oense. En del flyttade så småningom bort, andra stannade kvar och blev anakronistiska Tjechovska original.

Familjen Parland hade det tidvis mycket svårt och levde på understöd från mormoderns utländska väninnor. Oscar fick verkligen uppleva vad det ville säga att gå hungrig till sängs. Vid inbördeskrigets utbrott blev de avskurna från fadern, som inte kunde sända någon ekonomisk hjälp. Han lyckades ta sig över gränsen först våren 1920. Han flyttade in i en ungkarslya i Helsingfors. Småningom fick han en tjänst vid Järnvägsstyrelsen, men då han inte talade finska och bara bristfälligt svenska kunde han aldrig få en anställning som motsvarade hans kvalifikationer.

Först år 1921 blev familjen återförenad med fadern då de flyttade till Kilo och året därpå till Grankulla. Sönerna sattes där i svensk skola.

Oscar skriver att han inte kände saknad eller sorg vid uppbrötet från den myllrande barn-

domsvärlden på Karelska näset. Framtiden väckte nyfikenhet och spänning. Saknaden och den smärtsamma känslan av att ha förlorat något dyrt och oersättligt i sitt liv och en känsla av främlingskap och vilshenhet som skulle följa honom livet ut smög sig först senare in i hans sinne.

I trilogin om barndomen har han återskapat sin förlorade värld samtidigt som han skänkt den finländska litteraturen ett konstverk med egenartad lyskraft.

Minne, dikt och dröm

Oscar Parlands djupdykning i barndomen var tänkt att bli en trilogi vars arbetsnamn från början var *Själen*. Genom att söka sig ner till barndomsupplevelsernas djupaste skikt ville psykoanalytikern Parland återskapa det skeende då världsbilden föds och formas.

Han skriver i inledningen till *Den förtrollade vägen*:

Sjärens ursprung är mytiskt. Landskapet där minnets väg slingrar fram verkar allt mer fantastiskt och osannolikt. Jag vet inte längre vad som är minne, dikt eller dröm. Allt är så mycket mångtydigare och gåtfullare än den värld jag numera lever i.

Den förtrollade vägen och *Tjurens år* har uppfattats som något slags självbiografi eller memoarer. I själva verket är det fiktion i Marcel Prousts anda. Det sägs att det aldrig är för sent för en lycklig barndom. Drivkraften bakom Parlands skaparkraft var kampen för att bevara sin oerhörda livshunger, nyfikenhet och fabuleringslust som motvikt till en bitvis mycket olycklig barndom.

Med suggestiv kraft och befriande humor lyckas han gestalta minnen från tre-fyraårsaldern och framåt. Det är sinnesintryck, fantasier, drömmar och starka emotioner som på en gång för-

enar barnets förundran med den mogna berättarens insikt. Med sagans självklarhet talar, sjunger och skrattar djur och fantasivarrelser, hus har ansikten, naturen är levande och i ständig förvandling. Översinnliga makter som Gud och Djävulen står i nära kontakt med den allvisa mormodern som ibland är mäktigare än Gud själv. I *Tjurens år* är det Tjuren eller *Baal* som personifierar ondskan och skräcken. Jag-personen Riki är nu i fem-sexårsaldern och det är krigets år, 1918.

I *Spegelgossen* är kriget slut, istället präglas livet av hunger, brist och osäkerhet. Rikis växande medvetande sträcker sig mot nya hemlighetsfulla sidor av tillvaron. Trots och självhävdelse växlar, gossen i spegeln är undflyende och ger inget svar på jagets gåta. I den tredje delen överskuggas fantasterierna och de älskvärda bisarrerierna av ett tilltagande mörker.

MINNE, DIKT OCH DRÖM är ingredienserna i detta unika romanbygge. **Oliver Parland** skriver i sitt förord till *Spegelgossen* att Oscar Parland hela livet igenom skapade sin egen verklighet, han rekonstruerar och bygger upp minnen som inte nödvändigtvis är verkliga. Många gestalter i hans fascinerande persongalleri är förtätningar av olika individer. Hela sitt liv strävade han till att göra verkligheten intressantare, mer dramatisk och mer estetisk än den var.

Personligheterna representerar ofta olika idéer. Moderns psykiska ohälsa döljer han till stor del. Sjukdomen debuterade redan vid den yngsta sonens födelse.

I en kommentar till barndomsskildringen skriver han:

Varat flyter, ingenting är, allting flyr undan och förvandlar sig – även människosjälen.

I en övertygande konstnärlig form levandegör Oscar Parland den mänskliga tillvarons oändligt komplicerade natur.

Oscar Parland

Född 20.4.1912 i Kiev

Student 1930

Med.lic. 1944 vid Helsingfors universitet

Specialist på nerv- och mentalsjukdomar 1950

Läkare vid Nickby sjukhus från 1947, överläkare 1960-1975

Musikkritiker i Arbetarbladet 1947-1949

Död 27.9.1997 i Helsingfors

Verk skrivna av Oscar Parland:
Vetenskapliga skrifter i neurologi och psykiatri

Förvandlingar, 1945

Den förtrollade vägen, 1953

Tjurens år, 1962

Kunskap och inlevelse. Essäer och minnen, 1991

Spegelgossen, 2001, redigerad av Oliver Parland och Monica Parland
Flanellkostym och farsans käpp, 2003, redigerad av Oliver Parland och Monica Parland

Så här presenterade sig Oscar Parland som ung student:

Jag är en engelsman som är född i Ryssland, har tyska till modersmål, har gått i svensk skola och är finsk medborgare.

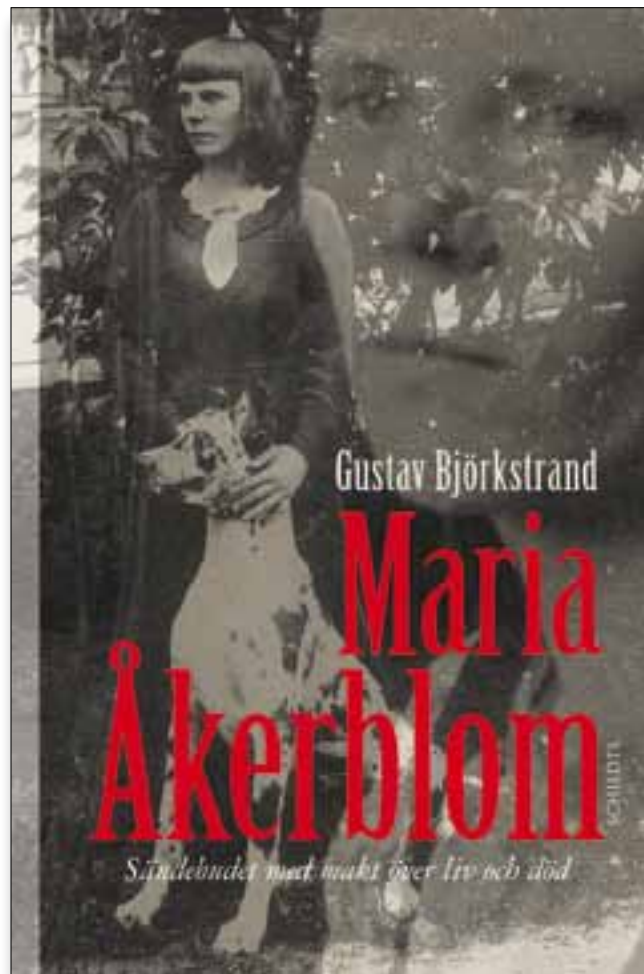
GUSTAV BJÖRKSTRAND

Maria Åkerblom

Sändebudet med makt över liv och död

”Varje träd känns igen på sin frukt.” Utifrån detta kända bibelord var Maria Åkerblom (1898–1981) en falsk profet. Frukterna av hennes verksamhet var lögn, mened, stöld, bedrägeri, familjesplittring, missbruk, misshandel, mordförsök, kanske också mord. Hon var en mästare på att manipulera och dominera sin omgivning. Hennes folkliga predikostil var erkänt fängslande, rentav trollbindande.

Maria Åkerblom framträdde litet före och efter inbördeskriget 1918 som s.k. sömnpredikant och som Guds sändebud. Hon samlade då tusentals åhörare, särskilt i Karlebytrakten i Österbotten. Snart nog drogs hon in i en räckta skandaler och rättegångar. Tillsammans med ca 230 anhängare som lämnade gårdar, hus och hem bildade hon 1923 ett kollektiv i ett par villor i Mejlans i Helsingfors. Anhängarna fick bo trångt medan Maria omgav sig med lyx. Men lagens långa arm nådde också henne och hon fick ett långt fängelsestraff. Med anhängarnas hjälp gjorde hon ändå flera spektakulära flyktförsök. Till sist splittrades skaran och bara de trognaste återstod. Efter frigivningen 1933 ändrade Maria stil. Hon uppträdde nu som framgångsrik affärskvinna och hunduppfödare. Men på bedrägerierna och missbruken blev det inte slut.

Utkommer i maj
Utkommer också på finska på Schildts
Cirkapris 35,00

JOLIN SLOTTE

Fråga aldrig varför, tvivla aldrig mer

År 1918 anländer den karismatiska predikanten Maria Åkerblom till Gamlakarleby. Hon lyckas snabbt samla en stor skara anhängare. En av dem är Rut Lindberg. Efter en tid i sekten blir Rut utslängd utan att förstå varför.

Åttio år senare återvänder Silja från Helsingfors till barndomsstaden Karleby för att hälsa på sin ensamma pappa. Där konfronteras hon med den smärtsamma saknaden efter mamman, som dog när Silja mest behövde henne. Samtidigt som Silja vill lära känna den kvinna mamman var medan hon levde, märker hon att de sår hon själv bär på går mycket långt bakåt i tiden.

Fråga aldrig varför, tvivla aldrig mer är en roman flätad av två berättelser. Den handlar om medlöpare, revoltörer, dörrar och mödrar.

Cirkapris 25,00

Cirkapris 22,00

NOORA SHINGLER

Lingon och läppstift

– Hur jag gjorde mig av med onödiga kemikalier och tillsatserna

För några år sedan mådde Noora Shingler inte bra. Hon led av magbesvär och uppsökte läkare för olika diffusa symptom. Efter en grundlig kartläggning av levnadsvanorna avstod Shingler från fem livsmedel: mjölk, kött, vitt mjöl, socker och jäst – och blev frisk. Shingler undersökte också sin sminkpåse och badrumsskåpet, som visade sig krylla av gifter.

I *Lingon och läppstift* berättar Noora Shingler om sin nya diet och om hur hon tar hand om sitt utseende på ett ekologiskt sätt. Hon belyser de många frågor vi stöter på när vi fattar våra dagliga konsumtionsbeslut och ger handfasta tips för ett mindre giftigt liv.

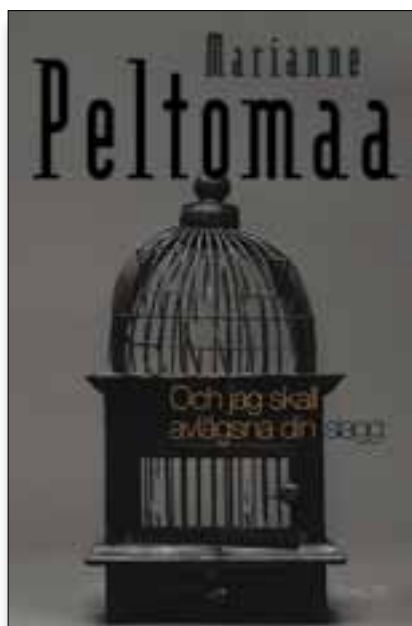
En inspirerande bok med viktiga, konkreta och inspirerande råd från pärm till pärm för alla som vill leva sundare utan gifter.

MARIANNE PELTOMAA

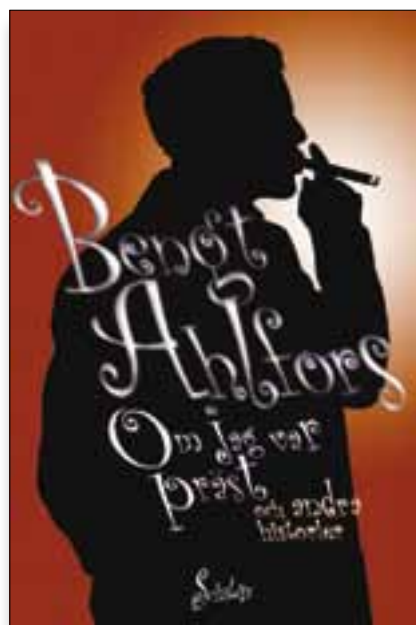
Och jag skall avlägsna din slagg

Den här gången brinner det på olika håll i Helsingfors. Det är frågan om små bränder och större, en förödande brand bryter ut på Drumsö, en annan i Kronohagen där två människor och en hund blir innebrända. Samtidigt som brandmannen Aarno Metso rycker ut och släcker får Vera Gröhn anonyma små brevlappar med bibelcitater som alla handlar om "flammande eld", "ursinnes eld" och "brännoffer". Vera förflyttas till polisens brandteam och inser att den här härvan är mer komplicerad än hon kunnat föreställa sig.

Marianne Peltomaa har prisats för sina skarpsynta relations- och familjeskildringar. I *Och jag skall avlägsna din slagg* får vi möta blyga, arga, överviktiga Jenna, hennes mamma Tuula Ahonen och Tuulas pojkvän Lasse som har sina egna skäl för att vinna Jennas förtroende.

Utkommer också på finska på Schildts
Cirkapris 28,00

BENGT AHLFORS

Om jag var präst och andra historier

Bengt Ahlfors historier handlar om allt mellan himmel och jord. En del är korta, snärtiga och roliga. I dem berättar han kanske om att äta frukost i Moskva, vara naken i Los Angeles, om sitt förhållande till cykling, rökning, frivola fantasier ... I en del av de längre bjuder han in oss bakom kulisserna på teatern, och berättar om hur samarbetet kan gestalta sig mellan regissör och skådespelare. Ahlfors har bedrivit växelbruk mellan skrivande och teaterregi alltsedan 1960-talet och i boken finns en mängd intressanta teaterminnen.

Under hela sin karriär har Bengt Ahlfors också engagerat sig i många andra ämnen. Han argumenterar för ett rättvist, tolerant och mångkulturellt samhälle där det inte är förbjudet med vare sig humor eller förnuftiga tankar. I bokens avslutande text, *Långbordet*, tänker han sig ett långbord dukat ute en sommardag. Om bordet är hundra meter långt sitter du i ena ändan, i den andra en neanderthalare och alla kan utan svårighet prata med sin bordsgranne. Längre än så är inte människans historia på jorden. Så varför inte njuta av livet så länge festen varar?

Cirkapris 28,00

TORSTEN EKMAN

Kejsare och fosterland

Alexander I, Rysslands kejsare, Finlands storfurste

Utkommer i april
Cirkapris 36,00

Något motvilligt ska Alexander I 1807 i Tilsit ha gått med på att tvinga Sverige att följa Napoleons politik. Finland drogs därmed in i den europeiska storpolitiken och landets historia förändrades för alltid. Mannen som upphöjde Finland "bland nationernas antal", Rysslands kejsare och Finlands storfurste Alexander I var en både älskad och gåtfull härskare. Trogen sina liberala ungdomsideal valde han Gustav III:s förre gunstling Gustaf Mauritz Armfelt till sin närmaste rådgivare. Armfelt fick uppgiften att staka ut de allra första stegen på Finlands väg mot autonomi och självständig nation. Kejsarens reformer byttes dock med tiden ut mot ett grubblande tungsinne och en allt mer auktoritär regim som också drabbade Finland. Napoleonkrigen och skuggan från trontillträdet 1801 med mordet på fadern Paul I fördunklade Alexanders sinne. Inte ens döden kunde upplösa motsättningarna och gåtorna kring kejsarens person.

Pristagare, medaljörer och stipendiater vid SFV:s utdelningsfest

SFV firade det förra verksamhetsåret med vårlunch och utdelningsfest i kulturhuset G18 i Helsingfors onsdagen den 30 mars. Festtalare var Sveriges ambassadör Johan Molander, och för underhållningen stod Aira Saijonmaa.

KULTURPRISET på 15 000 euro ur Signe och Ane Gyllenbergs Fond fick författaren **Märta Tikkanen**, Helsingfors. Hon fungerar som den finländska litteraturens ambassadör utomlands, hon är en av Nordens mest lästa och översatta författare. Hon har på ett personligt författarskap lyft fram svåra frågor som alkoholism, våld och föräldraskap till barn med speciella behov. Hon debuterade med *Nu i morron* 1970, år 1978 kom Märtas prosadiktsamling *Århundradets kärlekssaga*, som var hennes skildring av sitt äktenskap. Den blev hennes definitiva genombrott som författare. Hennes senaste roman *Uno & Emma – visst var det kärlek* som utkom 2010 är en dokumentärroman om hennes morföräldrar.

Hon blev färdig filosofie kandidat 1958 och har arbetat som redaktör vid Hufvudstadsbladet, lektor vid Drumsö svenska samskola, rektor för Helsingfors svenska arbetarinstitut 1972–1979 samt kolumnist i ett flertal tidningar och tidskrifter.

Författaren **MÄRTA TIKKANEN** fick Kulturpriset på 15 000 euro ur Signe och Ane Gyllenbergs Fond. SFV:s ordförande **PER-EDVIN PERSSON** överrättade priset.

FOLKBILDNINGSPRISET på 10 000 euro gick till lektor **Bo Kronqvist**, Nykarleby. Han är en betydande folkbildare i Östernbotten. Han var lektor i finska vid Carleborgsskolan (tidigare Nykarleby högstadieskola), Nykarleby 1978–2008.

Bo Kronqvist var grundande medlem av Juthbacka Teater, han har varit intendent vid Kuddnäs och är intendent för Nykarleby museum

Bo Kronqvist har skrivit flera lokal- och kulturhistoriska värdefulla böcker, bland annat Kuddnäs (1983), Samfärdseln i Petalax historia (1983), Sandnäs glasbruk (2010) och Josef Herler och hans museum (2010).

SFV:S NYA BROBYGGARPRIS på 10 000 euro ges till en person som med egna insatser har ökat förståelsen för och toleransen till det svenska i Finland

Janne Virkkunen har på ett föredömligt sätt i ledare i Helsingin Sanomat och i en mängd medieuttalanden försvarat det svenska i Finland och förespråkade tolerans och förståelse över språkgränsen. För dessa förtjänster tilldelas Janne Virkkunen SFV:s Brobygggarpris, som i år delas ut för första gången.

Janne Virkkunen var chefredaktör för Finlands största tidning, Helsingin Sanomat åren 1991–2010.

Helsingin Sanomats f.d. chefredaktör **JANNE VIRKKUNEN** fick SFV:s nya Brobygggarpris på 10 000 euro för insatser som ökat förståelsen för och toleransen till det svenska i Finland.

Charlotta Boucht tilldelades årets **LILLHOLMSSTIPENDIUM**, med rätt till tre månaders vistelse i SFV:s sommarhem i Västernfjärd

Charlotta Boucht har arbetat som frilansfotograf för olika tidskrifter och tidningar samt teatrar och reklambyråer sedan 1988. Därtill har hon haft flera fotoutställningar med motiv från resor och Helsingfors.

Tove och Petri Nyberg tilldelades årets **BEIJARHOLMSSTIPENDIUM** med rätt till tre månaders vistelse i SFV:s sommarhem på Beijarholmen i Ingå skärgård. Stipendiet skall enligt donatorns önskan ges till ett lärarpar. Tove arbetar som klasslärare och Petri som rektor. Som skärgårdsvänner har de goda förutsättningar att tillgodogöra sig

livet på Beijarholmen i det yttersta havsbandet.

SFV:s pris för framstående folkbildargärning och ett stipendium om 2 500 euro var, **FOLKBILDNINGSMEDALJEN** tilldelades:

Museiföreståndaren **Lars-Erik Förars**, Vörå, som i över 40 år, vårdat, utvecklat och kompletterat Myrbergsgården och dess samlingar, som idag omfattar över 10 byggnader från 1700-talets senare hälft och 1800-talet.

Kulturredaktör **Jan Kronholm**, Jomala för sin föredömliga journalistgärning. Under ett långt yrkesliv har han kombinerat nyfiken nyhetsbevakning med analytisk kulturkritik på ett sätt som i dagens kulturklimat blivit en sällsynthet.

Bibliotekarien **Diana Turunen**; Svartå för långvarig och förtjänstfull kulturgärning inom bibliotekssektorn. Hon har satt sin själ i att främja läsning och kulturupplevelser i bygden. Svartå var en av de första byarna i Finland som hade egen bokbuss.

Isa Stenberg, Lappträsk, för en inspirerande insats i östnyländsk kulturliv. Hon har alltid varit teaterintresserad. Den första kontakten med teater skedde via byns stora kulturperson Sig-

ge Strömberg och hans uppsättningar på ungdomsföreningens lokal Hemborg.

Gunvor Westren-Doll, Kyrkslätt för en stimulerande kulturgärning bland svenskarna i Kyrkslätsregionen Gunvor Westren-Doll har skapat en sammanhörighet mellan de spridda svenskarna på orten. Hon skriver på ett intressant och involverande sätt om aktuella händelser i bygden.

HAGFORS-MEDALJEN ges som erkänsla för förtjänstfull gärning för den svenska kulturen med ett stipendium om 2 500 euro var.

Kulturchefen **Ann-Sofie Isaksson**, Pargas, har under hela sitt aktiva liv arbetat med ungdoms- och kulturarbete i Åboland, inte bara inom ramen för sitt arbete utan framför allt under fritiden.

Läraren **Carey Lillkung**, Nykarleby är en mycket skicklig och inspirerande kördirigent. Han har dirigerat blandade köror, manskörer och damkör. På initiativ av Målsmansföreningen vid Jakobstads samlyceum grundades Konventskören vid Jakobstads samlyceum hösten 1959. Carey Lillkung valdes till dirigent. Under de år kören fanns till hade den stor framgång och vann pris i Rundradions körtävling. Det speciella med Carey var att han entusiasmerade unga körsångare att fortsätta att sjunga i någon kör efter det de tagit studenten.

Programchef **Martin Rehnberg**, Helsingfors, började sin arbetskarriär som klasslärare i Pargas, verkades sedan som skolföreståndare. Han var en av initiativtagarna till Skol-tv som än idag ett viktigt inslag i undervisningen, med bland annat nya Ve-

De premierade svensklärarna samlade till grupporträtt.

tamix som erbjuder video, ljud, bilder och texter för skolundervisning.

Chefredaktör **Carl-Erik Rusk**, Esbo, är chefredaktör för tidningen Läraren, som utkommer med 28 nummer per år och har en upplaga om 5 500. Läraren är den enda svenska tidningen i vårt land, som är fokuserad på undervisningssektorn.

Ungdomssekreteraren **Lisbeth Saxberg-Blomqvist**, Kristinestad, är en sann föreningsmänniska. Redan under tonåren var hon aktiv i ungdomsföreningen Hoppet i Helsingby, Korsholm, och fungerade en tid också som dess ordförande. Lisbeth Saxberg-Blomqvist är ordförande för Pohjola-Norden i Kristinestad och även medlem i Pohjola-Nordens distriktsstyrelse.

STIPENDIER TILL LÄRARE I SVENSKA vid finska skolor

Vid utdelningsfesten 30.3 tilldelade SFV ett stipendium om 2 500 euro var till följande tio lärare i svenska vid finska skolor:

Tarja Aho, Vetelin lukio

Eija Asikainen, Savonlinnan lyseon lukio

Tiina Halonen, Keuda Kervo

Jukka Heikkinen, Loimaan lukio

Pauli Kajander, Viikin normaalkoulu

Minna Kunttu, Yhtenäiskoulu Helsinki

Heli Könönen, Kuopion yhteiskoulun lukio

Päivi Mattila, Naantalin lukio

Satu Pessi, Nokian lukio

Satu Savolainen, Leppävirran lukio

Frida Jansson vann Caj Ehrstedts pris

Under vårfesten delades denna gång även ut sångpriset Caj Ehrstedts pris på 5000 euro. Vinnare i tävlingen var sopranen **Frida Jansson**.

Prisnämnden för Caj Ehrstedts pris mottog tolv tävlingsbidrag. Nivån var påfallande hög – många hade stark musikerinspirationen och tolkningsvilja, andra hade igen röstteknisk smidighet, andra speciell artistisk-konstnärlig närvaro i sitt sjungande – härvidlag tänker man främst på vinnaren denna gång: den 25-åriga sopranen Frida Jansson, som är hemma ifrån Åland, men numera bosatt i Stockholm.

Jansson tycktes ha alla nödvändiga egenskaper hos en god sångare. Hon använder sin väl skolade sopran med mödöst säker röstteknik ända upp i det högsta registret: t.ex. den praktfulla höga sluttonen b i Norinas Cavatina klingade med all önskvärd briljans.

Caj Ehrstedt har själv sjungit Ernestos tenorroll i Donizettis opera Don Pasquale ett flertal gånger, och han minns flera versioner av Norinas Cavatina: I jämförelse med dessa tyckte han att Frida Jansson sjöng denna halsbrytande belcanto-aria "väldigt, väldigt fint". Janssons operaförframträdanden i Sverige har delvis kommenterats i internationell press. T.ex. skribenten Roger Parker yttrade följande i den amerikanska tidskriften *Opera*:

"Frida Jansson brought off Juliet

Under utdelningsfesten ackompanjerades **FRIDA JANSSON** av **FOLKE GRÄSBECK**.

Priset delades ut av **CAJ EHRSTEDT**.

with considerable musicality and dramatic conviction: her duets with Sifje Asplund were a highpoint of the evening".

Prisnämnden har bestått av operasångaren och donatorn Caj Ehrstedt, operasångerskan An-

na-Lisa Jakobsson och pianisten Folke Gräsbeck.

Tidigare mottagare av Caj Ehrstedts pris är **Thérèse Karlsson**, **Niall Chorell**, **Karita Jungar**, **Carolina Krogius** och **Ida Wallén**.

Axxells studerande till final i Mästare-tävlingarna

Axxells studerande har deltagit flitigt i Mästare-tävlingarnas semifinaler. Mästare-tävlingarna är ett årligen återkommande storevenemang inom yrkesutbildningen.

TOTALT 22 STUDERANDEN FRÅN tio olika utbildningar inom Axxell har deltagit i uttagningstävlingarna. Fyra närvårdarstuderanden från Axxell Ekenäs och en studerande från grönbyggnadslinjen vid Axxell Överby har kvalificerat sig till finalen som går av stapeln i Kuopio i början av maj. Närvårdarstuderandena skriver historia genom att vara de första svenskspråkiga närvårdare som går till final. **Sampsa Visuri** som tävlar i grönbyggnad har en silvermedalj från Mästare-tävlingen förra året, så han kan redan räknas som en rutinerad tävlar.

I mästare-tävlingarna tävlar högst 20 år gamla studeranden vid yrkesläroanstalter från 40 olika branscher om finländskt mästerskap. I det här läsårets uttagningar deltog ett rekordstort antal, nästan 1600 studeranden från hela landet deltog i semifinalerna. Genom uttagningstävlingarna kvalificerar sig landets åtta bästa studerande till final i de individuella grenarna. I de branscher man tävlar i lag eller par kvalificerar sig de 8 bästa lagen eller paren till finalen.

Axxells finalister är **Stella Lindqvist, Jessica Lindholm, Sofia Rosenlöf** och **Kia Grönberg** från Axxell, Ekenäs. De tog sig vidare till finalen vid uttagningstävlingarna för närvårdare i Kemi den 28 januari. Lagen tränas av lektor Johanna Lind och närvårdarlinjens utbildningsansvariga lektor Anne Nummela.

Från Axxell Överby kvalificerade sig Sampsa Visuri till finalen tillsammans med sitt tävlings-

par Topi Piirainen som studerar grönbyggnad vid Kainuun ammattopisto (KAO) i Kajana. Paret tränas av Överbyläraren Mats Wikström och Renne Sänisalmi, utbildare i grönbyggnad från KAO.

Från Axxell deltar dessutom timplärare Daniel Kouvo från Axxell, Ekenäs som domare i finalen i Kuopio inom grenen digital kommunikation.

Sampsa Vihuri.

Sofia Rosenlöf, Stella Lindqvist, Jessica Lindholm och Kia Grönberg

Läs mera om närvårdarfinalisterna i intervjun i tidningen Västra Nyland.

http://www.vastranyland.fi/edoris?tem=lsearch&search_iddoc=2406276

Läsbiten: Eldfågels dans

Läsbiten kommer denna gång ur Marianne Backléns nya bok **Eldfågels dans**, som utkommer i slutet av april.

Döende svarar

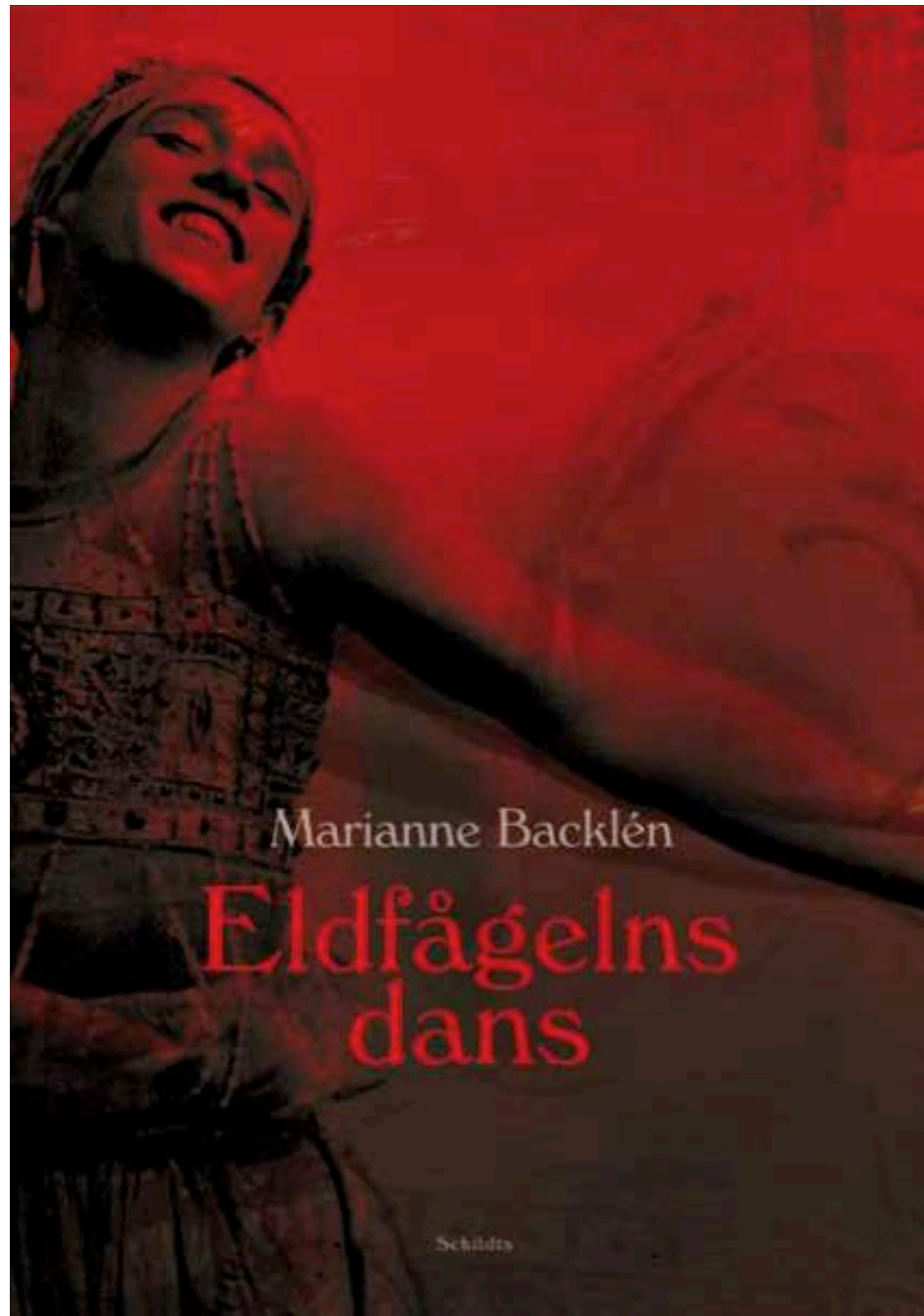
Anna Ivola, Helsingfors, 1963. Förstamajmatinéén på konservatoriet. Orkestern stämde sina instrument, det lät kusligt, som en kör av insekter, en enformig myggkör och bölande, brölände djur. Jag hade en röd ballong, min bror en blå. Pappa hade knutit ballongsnöret kring min handled. Violinerna och celloerna sågade, någon blåste i en vacker flöjt, en annan i en oboe. Min bror såg uttråkad ut, han slöt ögonen och låtsades sova.

Kapellmästaren anlände klädd i en vit kostym, han bugade sig och publiken i salen tystnade. De brakande tonerna av Wagners Lohengrin vällde fram och jag blev nästan rädd. Musiken gjorde ont i öronen, blåsinstrumentens djupa stötar vibrerade i luften. Tuborna, trombonerna, trumpeterna. Jag mötte mammas blick, hon log och sade någonting men jag hörde inte vad hon sade. Violinerna sågade och filade oavbrutet. Bastrummorna dundrade. Någon slog på cymbaler på samma sätt som min bror och jag brukade slå ihop kastrullock när vi lekte orkester.

Följande stycke var roligare, en Straussvals. Frühlingsstimmen, den bar över gröna alpängar och porlande bäckar. Jag föreställde mig att jag var vuxen och dansade på en bal, klädd i af-

FOTO: NATALIA BAER

→

tonklänning, grön eller blå. Jag hade fin frisy, läppstift och pärlor, men jag kunde inte föreställa mig hur min danskavaljer såg ut. Jag såg bara den svarta fracken, den vita stärkta skjortan. Den gungande valsen för iväg med oss. Jag hoppades få höra Blomstervalsen, den ljuvligaste av alla valser. Jag mötte mammas blick och hon log, fast jag visste att hon inte brydde sig om valser.

Efter konserten promenerade vi på stan, jag gick bredvid pappa. Jag hade blankat mina bruna läderskor, pappas gamla rock luktade naftalin, men hans hatt var fin. Mamma frös i sin poplinrock, hon hade en vit studentmössa på huvudet. Längre borta på Esplanaden tågade människor med banderoller och röda fanor. Paraden såg rolig ut, fast de äldre gubbarna var fruktansvärt allvarliga. SKDL. Arbete åt alla! Metallarbetarförbundet. Jag tittrade på pappa och frågade:

– Kan vi inte marschera tillsammans med dem?

– Nej, inte med dem.

Vid Tölövikens strand ropade min bror:

– Titta, Anna, svanar! Svanar simmade i strandvattnet, jag räknade dem: fyra stycken. En av dem var svart. Fåglarna var överraskande stora, de dök i det grumliga vattnet med stjärtarna i vädret. En man fotograferade svanarna, vårklädda barn med ballonger och vippor stannade för att titta. En av fåglarna väste som en orm när min bror vågade sig för nära strandvattnet. Den sträckte fram sin långa och underliga hals, blixtnabbt försökte den med sin näbb gripa tag

i min brors ärm. Min bror skratade både förskräckt och förtjust.

Mamma och jag skrek: – Spring! Akta dig för svanarna! Hemma hos mormor drack vi mjöd, min bror berättade om svanarna, men mormor bara nickade och log. Hon hörde så dåligt. Pappa vevade på gramfonen, vi lyssnade på Mario Lanza. Jag lade mig på mattan under det runda mahognybordet och sjöng sakta med:

– *O sole, o sole mio ...*

Mamma plockade mormors ögonbryn med pincett. Jag hörde henne säga:

– Anna ska uppträda på balett-skolans värfest.

Mormor nickade. Jag visste att varken mamma eller mormor tyckte om balett. Mario Lanza sjöng Granada, jag låg på rygg och sträckte i smyg på mina ben. Magmusklerna skälvde, det kändes skönt. Jag var elva, inte längre helt liten. Jag tänkte på svanarna, på Teresas och min gemensamma dans med solfjädrar i händerna. En grupp större flickor, bland dem Outi, dansade en variation ur Svansjön. Men mamma och mormor visste ingenting om den världen: den omöjliga kärleken, prinsens längtan efter svanprinsessan, den onda förtrollningen som måste brytas.

Rudolf Nurejev, Ufa, 1948.

Mamma väcker mig tidigt, varsam ruskar hon mig.

– Rudik, vakna!

Mina systrar sover, Razidas arm har fallit över mig, Rosa har vänt sig mot väggen. Lilia gnyr i sängen bredvid fönstret. På andra sidan staden kör ett godståg förbi, försvinner visslande ut på

järnvägsbron och över floden. Höstkylan tränger in genom timmerväggarna, jag känner en svag lukt av rök. Pappa har redan stigit upp. Han sitter på en stol och putsar sitt gevär. Mamma håller te i en kopp, jag äter en bit bröd, ett kokt ägg.

Golvtiljorna knarrar, ytterdörens gångjärn gnisslar och en kall fläkt sveper in i rummet.

– Skynda på, Rudik!

Vi åker buss till skogarna i Milovka, eller österut mot Bazilevka, ibland ända till Kljaskovo i norr, där floden ringlar i serpentin. En gång åker vi i Ramil Aksakovitj's lastbil, som luktar het olja och rullar i nedförsbackarna. Tillsammans med Ramil talar pappa ett främmande språk, tatarernas språk. I skolan får ingen tala det främmande språket, bara ryska. Jag har sett farbror Ramil knäböja på en matta och be, han är muhammedan, men han går sällan till Tulpanmoskén. Det är bättre att inte tala om religion, tycker pappa. Stalin vet nog vad som är bäst för oss.

Jag har fyllt tio, jag dansar nu för Anna Udeltsova i en sal som saknar spegel och hygglig stång. Min pappa Hamed vill lära mig att jaga och fiska, pojkar bör kunna sådant. På vintern borrar han hål i den tjocka isen och det rostbruna vattnet väller fram, brunt som olja. Med stor skicklighet hanterar han både jaktgeväret och fiskedonen. Han stannar tvärt på skogsstigen och siktar, låter gevärspipan göra en båge i luften, mitt bland de gula löven som sakta singlar ner. Han siktar på en fågel som lyfter på breda vingar. Är det en hök?

→

→

Jag traskar efter pappa i skogen. Finns här vargar? Blev Farida, min mor, attackerad av vargar i skogen i Podimalovskij? Jag försöker dölja min ängslan. En hund, som en grå varg, hoppade på mig när jag var liten. Den var så stor och kraftig att den välte omkull mig. Den bet mig i övre läppen, smärtan var svidande och ärrer finns fortfarande kvar. Jag är brännmärkt av Ufa och vilda djur.

Våt om fötterna traskar jag efter pappa, fukt tränger in genom de gamla kängorna. Jag hatar den här fula ryggsäcken som jag bär på ryggen, de här byxorna av tjockt, grovt tyg. Men skärmössan är bra att ha, ganska stilig också, fast jag vänder upp de fåniga örönlapparna. Jag älskar mössor och hattar, de känns trygga på huvudet, de skyddar mitt fina hår, de skyddar mig mot den kalla blåsten och vem vet, kanske mot världens ondska.

Pappa fyrar av ett skott. Ekot dröjer kvar mellan trädstammarna, skogskaninen ligger orörlig på marken. Blev pappa tvungen att skjuta tyskar vid västfronten? Vad hände i kriget? Pappa tiger om kriget. När han kom hem var han alldeles förkrossad. Ibland tror jag att han riktar all sin vrede och besvikelse mot mig. Men det är inte mitt fel att pappa ifråntogs sin militärgrad, att han anklagades för att ha haft kontakt med utlänningar i Polen. Helvetes Polen, mumlar han ibland, satans Tyskland, må Polen och Tyskland dra åt helvete!

Vi anländer till stranden av en liten sjö. Solen glittrar mellan granarna. En bäck rinner ut i sjön och bildar små virvlar, vatt-

net ser ut att bubbla, gulbrunt och klart. Jag ser snö på andra sidan sjön, en rand av isbitar guppar på vattnet, klirrar och klingar sakta, som avlägsna klockor. Jag doppar handen i det iskalla vattnet, låter solen skina i ansiktet. En flock vita fåglar kommer flygande, de landar rutschande på vattenytan, en efter en. Kanske de kommer från Sibirien och är på väg till varmare länder, till Libanon, till Egypten. Fyra fåglar lösgör sig från flocken och simmar närmare mig, de dansar en lustig dans, mitt framför mina ögon. Pappa småskrattar, lyfter geväret mot sin kind och siktar, fyrar av. Skottet ekar i tystnaden mellan granarna, på förskräckt flaxande vingar flyger fåglarna bort, alla utom en. Med blodig fjäderskrud och huvudet hängande under vattenytan blir den flytande mitt på sjön.

Anna Ivola, Helsingfors, 2008. Dying Swans. Det var namnet på en videoinstallation av den unga ryska konstnären Elena Kovylyna. Jag lät mig övertalas: Outi ville se den tillsammans med mig.

– Kom nu, Anna! Du går så sällan ut. Vi kan träffas på stan, ta oss ett glas vin och åka spårvagn till Berghäll.

Outi väntade på mig i en bar i närheten av järnvägsstationen. Jag fick en hjärtlig kram, hon tryckte mig mot sin svällande barm. Var fanns ballerinan i hennes tunga kropp? I simhallen avslöjades valkarna, celluliterna. Allt i henne var mjukt och runt, min egen kropp var förtvinnad, huden som torrt läder. Outi skulle snart fylla sextio. Hon fär-

gade sitt hår blont, nästan vitt, hon sköttes om av kosmetologer och manikyristor. Pepitarutig kavaj, vit ryschblus, märkesväska. Hon hade en rik man, barnbarn. Hon var medlem i kommittéer och styrelser, i Pro Opera-stiftelsen. Outi hade slutat dansa redan 1975.

Vi väntade på spårvagnen i den råkalla blåsten. Outi ställde några diskreta frågor.

– Hur mår Anton?

– Som förr. Han praktiserar på en datorfirma, han får regelbunden fysioterapi. Stig-Olof kör honom ofta till terapin. Utan Stigo skulle vi inte klara oss.

– Och hur mår du själv? Har du fortfarande översättningsarbeten?

– Ja, jag jobbar så mycket som jag kan. Eller får, för att inte förlora min sjukpension.

Outi sneglade på mig, skratade och tillade: – Du står i andra positionen! Jag flyttade tyngden från det ena benet till det andra, intog fjärde positionen med en svepande armföring, port de bras ... Mycket annat klarade jag inte av. Jag gick med krycka igen. Det kändes pinsamt, men det var nödvändigt. Dagen då jag skulle vara tvungen att övergå till rollator närmade sig hotande.

Mödosamt klev jag upp i den gamla spårvagnen med höga trappsteg. Outi kunde inte dölja sin förskräckelse, sitt djupa medlidande. Hon satte sig bredvid mig, frodig och frisk. Jag såg de svällande låren under långbyxornas svarta tyg. Redan som tonåring hade Outi haft problem med vikten. Hon gick upp i vikt, medan Teresa bara magrade. Alla gick och väntade på ett under: att

Outi överflödiga kilon och kalorier på ett mirakulöst sätt skulle ha överförts till Teresa.

Jag väntade på stunden då vi skulle gripas av en underbar nostalgik, då vi fnittrade som unga flickor och översållade varandra med våra gemensamma minnen.

– Minns du Tuomas Pylkkänen? Han som lärde oss Sylfiderna och Giselle?

– Jag fick aldrig dansa i Giselle.

– Tuomas dansade mot Maj-Lis Rajala, Doris Laine och Margareta von Bahr. Han var Kari Karnakoskis elev i Lahtis.

– Jag läste i Elsa SylvesterSSons memoarer att Alfons Almi gav henne en rungande örfil.

– Minns du när vi skolkade från Tuomas timme och sprang på Filmarkivet?

– Minns du när vi dansade jazzbalett för Tamara Rasmusen? Vi gjorde det liksom i smyg. På Operan upplevdes modern dans och contraction som ett hot.

– Du var kär i Jukka.

– Men Jukka var inte alls kär i mig. När han dansade Fågel Blåsolot suckade Tuomas och sade att han är så bedårande att man kunde äta upp honom. På den tiden visste vi ingenting om gaykultur.

– Det fanns ingen gaykultur på den tiden i Finland. Allt sopades ju under mattan. Fast Tuomas brukade sitta på Vanhan Kellari, på bögsidan.

– Jag hittade en video på YouTube med Charles Jude som Faunen i Nijinskys koreografi. Jude var god vän till Nurejev.

– Och jag hittade en video med Jurij Soloviev och Irina Kolpakova i Törnrosa. Tänk att vi såg dem i Svansjön på Mariinskij!

→

→
 – På Kirov!
 – Ursäkta, på Kirov. Och du var dökär i Göran.
 – Minns du när vi dansade Svansjöns pas de quatre ...

Vi var småsvanarna: Outi, Teresa, Veronika och jag. Året var 1970, jag hade fyllt aderton. Veronika var sju år äldre och förbittrad över att hon gick miste om rollen som svanprinsessan. I dag talade Outi och jag inte längre så mycket om Veronika och Teresa. Vi mindes bara vår gemensamma dans till Petipas och Ivanovs koreografi från 1895, variationen som fortfarande fick rungande applåder och bravorop, var den än framfördes. Varför fortsatte den att fascinera? Det såg så lätt ut, men i själva verket utsattes vi för en fruktansvärd pina.

Under repetitionen viskade jag till Teresa: – Jag dör om vi måste göra det en gång till. Tuomas tryckte på bandspelaren och nynnade de inledande takterna: – Pa, pa, pa, paa, da,da,da,da... Flickor, en gång till. Outi, är du en elefant eller en svan? Teresa, se inte så bister ut. Det här är en lätt, lekfull dans. Anna, du svänger igen huvudet åt fel håll! Veronika, mycket bra!

Vi dansade i led, otroligt snabbt på tå, en pointe. Vi svängde näpet på huvudet i takt med varandra, vi var som fastkedjade vid varandra, arm i arm. Sexton pas de chats, det var en cirkusföreställning, på samma sätt som den svarta svanens trettio två dubbla fouettés.

Under generalrepet misslyckades Teresa i ett hopp, jag hör-

de den dova lilla dunsen när hon föll.

Någon kom springande med iskompresser. Varsamt befriade Tuomas henne från balettskons hårda grepp och jag kunde bara stirra på den smala och beniga flickvrsten som långsamt svullnade, blev mörkblå, nästan svart.

Spårvagnen dundrade över Långa bron. Jag tänkte på broarna i S:t Petersburg, i Paris. Jag föreställde mig den festklädda publiken som strömmade in i Mariinskiteaterns marmorfoajé, i Palais Garnier, furstinnorna som satte sig i sina loger. Och uppe på tredje och fjärde raden: de icke-adliga, borgerskapet, vanligt folk.

En dam i sliten chinchillaboa tar fram sin teaterkikare. Hennes man, en obetydlig baron från en gudsförgäten ort i Litauen, sitter obekvämt i sin trånga frack och försöker kväva en rapning bakom sin hand. Och Pjotr Tjajkovskij, sitter han också i en loge? Är det premiär för Nötknäpparen, eller har han kommit till Paris för att njuta av italiensk opera? Sitter han och myser, eller ser han ovanligt dystert ut, förtidigt grånad? Står han redan i Moskvafloden och känner det iskalla vattnet stiga till midjan? Kanske spankulerar han omkring i sin brors våning i Piter och kämpar med de sista takterna till sin fjärde symfoni. Han har svårt att avstå från sitt nya verk, å andra sidan vill han avsluta det så snabbt som möjligt, för att övergå till andra kompositioner.

– Hur många fanfarer vill de ha i finalen? Räcker det med fyra? En till, och en till ... Nu får det lov att räcka!

Och han tar sin hatt och paletå, går ut på en ensam kövillspromenad i dimmorna som kommer svävande från Gribojevov.

Outi klappade mig på armen: – Anna, vi stiger av vid nästa hållplats. Dying Swans av Elena Kovyulina på festivalen Lens Politica. Min rygg värkte, det var en värk som jag aldrig skulle bli av med. Jag stödde mig på Outis utsträckta arm när jag med tunga steg klev av spårvagnen. Höstdimor i Helsingfors, glänsande asfalt och kyla.

MARIANNE BACKLÉN är född år 1952 i Helsingfors och arbetar som författare på heltid. Till hennes särintressen hör musik, öar, yttrandefriheten och buddhistisk livsfilosofi.

Backlén är resenär och kulturell gränsöverskridare i finlands-svensk litteratur, ofta prisad för sin förmåga att gestalta ungdomars världsbild. Hennes berättelser utspelar sig ofta i multikulturella miljöer; långa vistelser i New York och Jamaica avspeglas i romaner som Skuggan av Ninja, Hundarna i Kingston och Donovan från Jamaica. Romanen Karma, som har ett buddhistiskt ledmotiv, tar upp situationen för finländska kvinnor som gift sig med utländska färgade män och stött på problem i det moderna finländska samhället. Den osynliga draken vetter mot science fiction-genren som hon även odlat i noveller. Till hennes större satsningar hör även På andra sidan Finska viken med fokus på en aktuell men i skönlitteraturen sällan granskad finländsk-estnisk gränsproblematik. Backlén var stipendiat i Finlands svenska författareförenings stipendiebostad Villa Biaudet, Lovisa, 2001–2003.

STÖD DET FINLANDSSVENSKA BILDNINGSPROJEKTET!

Svenska folkskolans vänner tar emot donationer och testamenter och ställer avgiftsfritt sakkunnig hjälp till förfogande.

Donationer till SFV är skattefria, vilket innebär att din donation oavkortat går till det svenska bildningsarbetet.

Närmare information ger SFV:s kanslichef Christoffer Grönholm, 09-6844 570.

Lyckönska med en hyllningsadress från Svensk Hyllningsfond

Hedra minnen med en värdig hyllningsgård – en minnesadress från Svensk Minnesfond

*Adresserna förmedlas av Svenska folkskolans vänner SFV, Annegatan 12, 00120 Helsingfors
 Tel: 09-684 4570*

					DE SIT- TER PÅ TUNGAN VAPEN	LÅNG- SIMMARE HÖRS MYGGOR	TAND- VALAR DEN HAR LAKARE?	KÄNNA PÅ SIG	
SLAKT- ERNA KRAFT- DJURET							OS I NORGE LOKALT NÄTVERK	6TORDE ETT UT- TALANDE	
KVINNO- PLAEG	HUVUD- HÅR					SOLO- STYCKET BAK- VERK		FÄRG- TONER	
BRUKAR MAN INFÖR JULEN	DEN TORRA PLATSEN DRYCK					VÄGRA RESE- ERSÄTT- NING		DE SJUNGER IHOP	
HAN KAN BERG SJUNGER PARTON	KAN SÅR GORA LJUV- LIGA	LÖSER DET MESTA	DANSK O	HAR SKID- ÅKARE? LITEN GNAGARE	ILLA- SINNAT RADIO- BAND		UPPTÄCK- TER KAN BLI ETT		
					SÖTT KUNGA- NAMN			VANLIGT VIRUS	
LEDER IN ETT ELEMENT				NESAN HYLL- NINGSDI- KTT		GULD I KEMIN		BE- VITTNÄ ASTEN- STAT	
		INTERNÄ- TIONELL STANDARD "PILLER"		KAN BLI GAMMAL	ÖGRUPP	DEN TIDIGA MOR- GONEN	BEN- DEL "DUM- BURK"		
DET LIKNAR NOLLAN		UTGE			TILLTAL BÖR MAN FISKEN	ÅKER- MÄTT		LEVER ENKELT	
BOR NÄRA				STELA BAR BARA IBLAND		OVAN- LIGA VINTER- VISTE			
TORR- TID MÅGER		ÄR UT- STÄLL- NINGSHUND	MÅNE "DEN GAMLE"		KRAFT- SLAG GOLF- TERM	ÄR SAND PÅ STRAND- TAS I KAR	FLYGER I LUFTEN		
		HAN ROADE FÖRR			LIVS- ÅSKÅD- NING	BAK- GRUND VERK- LIGA	HJÄLPER MÅNGA TYP AV LERKÄRL		
HAN HADE NATURA- LON	DEN SES I FJÄLLEN SMYCKES- STENARNA			HAN SES PÅ PLAN? LEVER VI I			"DEN GAMLE"		
								VAKT- STYRKA	
SÄTTE PÅ TAND- SATS	KORT TRAPPA		ÄR NY- TVÄTTAD	DJUR- PÅLS? DE SES PÅ BORD	FÖDER HYENOR	SEGT VERKE YTT- RADE	TORKADE DRUVOR	KORT TEMPE- RATUR	TA TILL SIG
				GUDOM I BABYLON STÅR FÖRST	ÄR LAT- MASKEN		LETA O- VARSAMT KARIN VI MINNS		
FLÖDE I EUROPA "RIKT- NING"			ÄR OMO- DERNT KAN BLI GAMMAL		KRABB- ORNA KISTAN				
		KÄRVE I SÖDER TEGNARDE ROLIGT		SKA KUREN SE FRAMÅT?	FEL- FRITT	FINNS I VISSA LOKALER	BIN LÄDIN MINSKAR HALKA		
HETTE TOKYO FIRAS I JULI		KOK- KÄRL TIDIG DJURVÄN				TRÄFFAS KRAM- DJUR?		INTERNET MEDDEL- ANDE STRUT	
			BÖJLIG LINJAL ÅKER- MÄTT		UTBROT I BENDER ÅNGER VILKA			KAN MAN FÅ I EKA	
AKTUELL TID BÖR VÄG- RÄVA	ÖVER- RASK- ANDE						PERSON I ETT DOCK- HEM		
				ÄR VISSA BAND- DITER			TEATER- FORM I JAPAN		

Konstr: Anita Lingestad, Ostkruss/III: Lars-Owe Strömqvist

Namn: _____ Vinstbok för krysset 2/2011 är **Ankarplats Leros** av Camilla & Magnus Lindberg.
 Adress: _____ Skicka in lösningarna före den 20 maj 2011 till Svenskbygden, PB 198, 00121 Helsingfors.
 _____ Märk kuvertet "Kryss". Kom ihåg namn och adress.

Enkel

								3
	4	1				6	8	
	6	3	7				1	4
	8		9	1				7
4		3	8				5	
1					7			
				4				8
						3	9	1
							7	

Expert

3			2	8		5			
	9			6	5				
9		5	6	3				2	8
7									
8	6			9				5	4
6			3	5	9			7	
5						3			
				7				8	

Krysslösning 1/2011

TRALAR I NORGEN DEN RAK SÅS TÄD	FÄRG- PÄLLEN DE SES PÅ VINTEREN	S	H	FATTAT	I	SPEL- DEL	A	F	I
RULLOU- FIBUR	DE FÄR VESSA BLIR VASSAR	Ä	L	D	E	R	N	S	K
DÄLIS VÄRLANT FÄR OSS ÖVER	MILD BYGDOM DE RING- KÄRBJAM	A	V	A	R	T	G	A	T
VÄXER I KLASAR	SÄRES- SLAG KRIKERS PLATS	B	R	Ä	G	A	V	A	N
ODLE- SLAG BYGGD BRYGD	ÄR DET VÄRDE SES I ÄTTAN	B	A	N	A	N	E	R	E
SNURR- LADE	ÄR DET VÄRDE SES I ÄTTAN	T	E	N	A	V	A	D	E
SKA MAN I KASSA FERNISCH NAMN	KASTADE KORT KÄRVAR- NA	B	S	O	T	Ö	A	M	O
BRYGD- FÖRVARN KAN AVTALL	ÄR FÖR- RIKET ÄMNE	R	E	N	A	T	E	G	R
VANLIG FÄGEL KAN DRÄ I LÖPP	ÄR FÖR- RIKET ÄMNE	S	K	A	T	O	R	O	R
ÖVAR MUSIKER	HUVUD- BONAD	N	S	U	N	D	A	R	E
STÅR FÖR EUROPA- VÄG	MATTE VEL SKAREN	E	A	L	N	A	R	K	E
RÖK- STUGA	SÄLTER UT VANNA	P	Ö	R	T	E	R	E	A
LAND- SKAP FÖR ZEBOR	PATOLO- GSKA TOMESK DIAGNOS	S	A	V	A	N	N	A	N
ROBA	BÖJLIG RIBBA- LAGER SNÖTTID	R	I	E	P	O	K	U	E
GIORDE ANDER	DE GILLAS AV BARN	A	N	G	Å	S	A	G	O
		S	N	A	T	T	R	A	D

Konstr: Anita Lingestad, Ostkruss/III: Lars-Owe Strömqvist

Kryssvinnare

Kryssvinnare i Krysset 1/2011 är Harri Hoffman, Vasa.

Sudokulösningar

Enkel

9	5	1	6	8	4	7	2	3
7	3	4	1	9	2	6	8	5
8	2	6	3	7	5	9	1	4
6	8	5	9	3	1	2	4	7
4	7	3	8	2	6	1	5	9
1	9	2	4	5	7	8	3	6
2	1	9	7	4	3	5	6	8
5	4	7	2	6	8	3	9	1
3	6	8	5	1	9	4	7	2

Expert

3	1	6	2	8	4	5	9	7
2	9	8	7	6	5	4	1	3
4	5	7	9	1	3	8	6	2
9	4	5	6	3	7	1	2	8
7	2	1	5	4	8	6	3	9
8	6	3	1	9	2	7	5	4
6	8	4	3	5	9	2	7	1
5	7	9	8	2	1	3	4	6
1	3	2	4	7	6	9	8	5

SFV-kalendern

Svenska folkskolans vänners årsbok

SFV-kalendern har publicerats i obruten följd sedan år 1886. Temat i år är vår byggda miljö, med stadsbild och arkitektur i fokus. Redaktör *Rabbe Sandelin* granskar arkitekturens och stadsplaneringens misslyckanden, hur planering och förverkligande av hela kvarter har kollapsat som t.ex. i Östra Böle i Helsingfors. Arkitekt *Patrick Eriksson* tecknar en historisk bakgrund till arkitekturens villkor och övergår till att beskriva vad som är möjligt och hur pundet förvaltas i dag. Professor *Bo Lönnqvist* anlägger ett annat perspektiv. Han skriver om hemmet som fenomen, form och innehåll. Hur uppstod hemmet, boendet och byggandet? Han ger överraskande svar.

Olika aspekter av författarna *Albert Camus*, *Göran Schildt* och *August Strindberg* presenteras i andra artiklar, och kalendern innehåller även de uppskattade minnesrunorna över bortgångna finlandssvenskar. Som vanligt ingår även SFV:s årsberättelse samt fondredovisningen för år 2009.

SFV-kalendern (och tidningen *Svenskbygden*) är en medlemsförmån för SFV-medlemmarna, men kan även beställas direkt från SFV: kansli (se nedan).

Fler böcker i SFV:s skriftserie: www.sfv.fi/publikationer

Beställ: sfv@sfv.fi eller tel: 09-6844 570

Kansli: Annegatan 12, Helsingfors